

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – “Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībā”

(2011/C 181/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 7. un 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti ⁽²⁾, un jo īpaši tās 41. pantu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

A. VISPĀRĪGĀ DAĻA

1. Ievads

1.1. Pirmais un vispārīgais novērtējums

2010. gada 4. novembrī Komisija pieņēma paziņojumu ar nosaukumu “Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībā” (“Paziņojums”) ⁽³⁾. Paziņojums nosūtīts EDAU, lai saņemtu atzinumu. EDAU atzinīgi novērtē to, ka Komisija ar to apspriedās saskaņā ar Regulas (EK)

Nr. 45/2001 41. pantu. Arī pirms paziņojuma pieņemšanas EDAU bija iespēja izteikt neoficiālus komentārus. Daži komentāri ir ņemti vērā dokumenta galīgajā versijā.

- Šā paziņojuma mērķis ir noteikt Komisijas pieeju personas datu aizsardzības ES tiesiskās sistēmas pārskatīšanai visās Savienības rīcības jomās, jo īpaši ņemot vērā problēmas saistībā ar globalizāciju un jaunām tehnoloģijām ⁽⁴⁾.
- EDAU atzinīgi novērtē paziņojumu kopumā, jo ir pārliecināts, ka spēkā esošā personas datu aizsardzības ES tiesiskā regulējuma pārskatīšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu efektīvu aizsardzību, turpinot attīstīt informācijas sabiedrību. Jau savā 2007. gada 25. jūlija atzinumā attiecībā uz Datu aizsardzības direktīvas īstenošanu ⁽⁵⁾ EDAU secināja, ka ilgtermiņā Direktīvas 95/46/EK grozījumi būs nenovēršami.
- Paziņojums ir nozīmīgs solis ceļā uz šādām tiesību aktu izmaiņām, kas savukārt būtu visnozīmīgākais attīstības posms ES datu aizsardzības jomā kopš Direktīvas 95/46/EK pieņemšanas, ko parasti uzskata par galveno datu aizsardzības stūrakmeni Eiropas Savienībā (un plašāk Eiropas Ekonomikas zonā).
- Paziņojums sniedz pareizo regulējumu mērķtiecīgai pārskatīšanai, jo tajā kopumā ir apzināti arī galvenie jautājumi un problēmas. EDAU piekrīt Komisijas viedoklim, ka nākotnē joprojām būs vajadzīga stingra datu aizsardzības sistēma, jo esošie vispārējie datu aizsardzības principi joprojām ir derīgi sabiedrībā, kurā straujas tehnoloģiju attīstības un globalizācijas dēļ notiek būtiskas izmaiņas. Tāpēc ir jāveic esošo tiesību aktu noteikumu pārskatīšana.

⁽⁴⁾ Sk. Paziņojuma 5. lpp. pirmo rindkopu.

⁽⁵⁾ EDAU 2007. gada 25. jūlija atzinums attiecībā uz Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Darba programmu labākai Datu aizsardzības direktīvas īstenošanai (OV C 255, 27.10.2007, 1. lpp.).

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ COM(2010) 609 galīgā redakcija.

6. Paziņojumā ir pareizi norādīts, ka problēmas ir milzīgas. EDAU pilnīgi piekrīt šim paziņojumam un norāda, ka piedāvātajiem risinājumiem ir jābūt tikpat vērienīgiem un jāveicina efektīva aizsardzība.
- 1.2. *Atzinuma mērķis*
7. Šajā atzinumā piedāvātie risinājumi ir novērtēti, pamatojoties uz šādiem diviem kritērijiem: vērienīgums un efektivitāte. Kopumā perspektīva ir pozitīva. EDAU atbalsta paziņojumu, taču tajā pašā laikā kritiski vērtē aspektus, kur, viņaprāt, lielāks vērienīgums radītu efektīvāku sistēmu.
8. Ar šo atzinumu EDAU vēlas veicināt turpmāku datu aizsardzības tiesiskā regulējuma attīstību. EDAU gaida Komisijas priekšlikumu, kas paredzams 2011. gada vidū, un cer, ka tā ieteikumus ņems vērā šā priekšlikuma redakcijā. Turklāt viņš norāda, ka šķiet, ka Komisija no kopējā instrumenta ir izslēgusi noteiktas jomas, piemēram, datu apstrādi ES iestādēs un struktūrās. Ja Komisija tiešām nolemtu šajā posmā dažas jomas neaplūkot, par ko EDAU izteiktu nožēlu, viņš aicina Komisiju apņemties īsā un noteiktā laikā īstenot vispusīgu arhitektūru.
- 1.3. *Šā atzinuma pamatelementi*
9. Šis atzinums nav skatāms atsevišķi no citiem. Tā pamatā ir iepriekšējās nostājas, kas dažādos gadījumos ir bijušas EDAU un Eiropas datu aizsardzības iestādēm. Jo īpaši ir jāuzsver, ka jau pieminētajā EDAU 2007. gada 25. jūlija atzinumā bija norādīti un aplūkoti galvenie turpmāko izmaiņu elementi⁽⁶⁾. Tāpat tā pamatā ir pārrunas ar ieinteresētajām personām privātuma un datu aizsardzības jomā. Viņu ieguldījums nodrošināja ļoti lietderīgu pamatu gan paziņojumam, gan šim atzinumam. Var secināt, ka ir zināms sinerģijas līmenis attiecībā uz to, kā uzlabot datu aizsardzības efektivitāti.
10. Cits svarīgs šā atzinuma pamatelements ir dokuments ar nosaukumu "The Future of Privacy" ("Privātuma nākotne") – 29. panta datu aizsardzības jautājumu darba grupas un
- policijas un tieslietu darba grupas kopējais ieguldījums apspriešanās, kuru Komisija uzsāka 2009. gadā (DG dokuments "Par privātuma nākotni")⁽⁷⁾.
11. Pavisam nesen, 2010. gada 15. novembra preses konferencē, EDAU sniedza pirmo reakciju uz šo paziņojumu. Šajā atzinumā ir sīkāk izklāstīti vispārīgie uzskati, kas izvirzīti preses konferences laikā⁽⁸⁾.
12. Visbeidzot, šajā atzinumā ir izmantoti arī vairāki iepriekšējie EDAU atzinumi, kā arī 29. panta datu aizsardzības jautājumu darba grupas dokumenti. Attiecīgajos gadījumos atsauces uz šiem atzinumiem un dokumentiem ir atrodamas dažādās šā atzinuma vietās.

2. Konteksts

13. Datu aizsardzības noteikumu pārskatīšana notiek ļoti svarīgā vēsturiskā brīdī. Paziņojumā konteksts ir izklāstīts ļoti plaši un pārliecinoši. Pamatojoties uz šo aprakstu, EDAU ir apzinājis četrus pamata dzinējspēkus, kas nosaka vidi, kādā notiek pārskatīšanas process.
14. Pirmais dzinējspēks ir tehnoloģiju attīstība. Mūsdienā tehnoloģijas nav tādas pašas, kādas bija laikā, kad iecerēta un pieņemta Direktīva 95/46/EK. Tādas tehnoloģiju pārmaiņas kā mākoņdatošana, paradumorientētā reklāma, sociālie tīkli, ceļa nodevas iekasēšanas automāti un atrašanās vietas noteikšanas ierīces ļoti būtiski maina veidu, kādā apstrādā datus, un izraisa milzīgas datu aizsardzības problēmas. Eiropas datu aizsardzības noteikumu pārskatīšanai būs efektīvi jārisina šīs problēmas.
15. Otrais dzinējspēks ir globalizācija. Aizvien plašāka tirdzniecības barjeru likvidēšana ir ļāvusi uzņēmējdarbībai izvērsties visā pasaulē. Pēdējos gados ir būtiski pieaugusi pārrobežu datu apstrāde un starptautiska datu nosūtīšana.

⁽⁶⁾ Jo īpaši (sk. atzinuma 77. punktu): nebūtu vajadzības izstrādāt jaunus principus, toties ir skaidra vajadzība izstrādāt citus administratīvos pasākumus; nevajadzētu grozīt datu aizsardzības likuma plašo darbības jomu, kuru var piemērot visai personas datu lietošanai; datu aizsardzības likumā būtu jāparedz līdzsvarota pieeja konkrētos gadījumos un tajā būtu jāļauj datu aizsardzības iestādēm izvirzīt prioritātes; sistēmu vajadzētu pilnībā piemērot personas datu izmantošanai tiesībaizsardzības nolūkos, kaut gan varētu būt vajadzīgi pienācīgi papildu pasākumi, lai šajā jomā risinātu konkrētas problēmas.

⁽⁷⁾ DG 168. dokuments (http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2009/wp168_en.pdf). Tā galvenais vēstījums ir tāds, ka likumdošanas izmaiņas ir laba iespēja noskaidrot dažus galvenos noteikumus un principus (piemēram, piekrišana, pārredzamība), ieviest dažus jaunus principus (piemēram, integrētā privātuma aizsardzība, pārskatāmība), stiprināt efektivitāti, modernizējot pasākumus (piemēram, ierobežojot esošās paziņošanas prasības) un visu iekļaut vienā vispusīgā tiesiskajā regulējumā (tostarp policijas un tiesu sadarbību).

⁽⁸⁾ Preses konferencē apskatīto jautājumu piezīmes ir pieejamas EDAU tīmekļa vietnē: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/EDPS/Publications/Speeches/2010/10-11-15_Press_conf_speaking_points_PHBG_EN.pdf

Pateicoties informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, datu apstrāde ir kļuvusi globāla: internets un mākoņdatošana ir ļāvusi lielu datu daudzumu apstrādi delokalizēt pasaules mērogā. Tāpat pēdējā desmitgadē ir pieaugušas starptautiskas policijas un tiesu iestāžu aktivitātes cīņā pret terorismu un cita veida starptautisko organizēto noziedzību, kas saistīts ar milzīgu informācijas apmaiņu tiesībsardzības nolūkos. Tas viss ir nopietns iemesls apsvērt, kā globalizētajā pasaulē var efektīvi nodrošināt personas datu aizsardzību, būtiski nekavējot starptautiskās apstrādes darbības.

16. Trešais dzinējspēks ir Lisabonas līgums. Lisabonas līguma stāšanās spēkā iezīmē jaunu laikmetu datu aizsardzības jomā. LESD 16. pantā ir iekļautas ne tikai datu subjekta individuālās tiesības, bet arī ir noteikts tiešs tiesiskais pamats stingram visas ES mēroga tiesību aktam par datu aizsardzību. Turklāt pīlāru struktūras atcelšana nosaka Eiropas Parlamentam un Padomei pienākumu nodrošināt datu aizsardzību visās ES tiesību jomās. Citiem vārdiem sakot, tas dod iespēju noteikt vispusīgu datu aizsardzības tiesisko regulējumu, kas piemērojams privātajā sektorā, dalībvalstu valsts pārvaldes sektorā un ES iestādēs un struktūrās. Attiecībā uz to Stokholmas programma⁽⁹⁾ pastāvīgi norāda, ka Eiropas Savienībai ir jānodrošina vispusīga stratēģija, lai aizsargātu datus ES iekšienē un attiecībās ar citām valstīm.

17. Ceturtais dzinējspēks ir paralēla attīstība, kas notiek starptautisko organizāciju kontekstā. Šobrīd notiek dažādas pārrunas, kas vērstas uz pašreizējo datu aizsardzības tiesisko instrumentu modernizēšanu. Attiecībā uz to noteikti jāpiemin apspriešana, kas risinās saistībā ar turpmāko Eiropas Padomes 108. konvencijas⁽¹⁰⁾ ESAO privātuma vadlīniju pārskatīšanu⁽¹¹⁾. Vēl viena būtiska izstrāde ir saistīta ar starptautisko standartu pieņemšanu par personas datu un privātuma aizsardzību, kā rezultātā varētu pieņemt vispārēji saistošu instrumentu datu aizsardzības jomā. Visas šīs iniciatīvas ir pelnījušas pilnīgu atbalstu. To kopējam mērķim ir jābūt efektīvas un pastāvīgas aizsardzības nodrošināšanai tehnoloģiju vadītā un globalizētā vidē.

3. Galvenās perspektīvas

3.1. *Datu aizsardzība veicina uzticēšanos, un tai jāatbalsta citas (sabiedrības) intereses*

18. Stingrs datu aizsardzības regulējums ir nepieciešamās sekas būtiskumam, kāds datu aizsardzībai piešķirts

saskaņā ar Lisabonas līgumu, jo īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantā un LESD 16. pantā, kā arī stingrā saikne ar hartas 7. pantu⁽¹²⁾.

19. Tomēr stingrs datu aizsardzības regulējums noder arī plašākām sabiedrības un privātām interesēm informācijas sabiedrībā, kur datu apstrāde notiek globālā mērogā. Datu aizsardzība veicina uzticēšanos, un uzticēšanās ir būtisks faktors, lai mūsu sabiedrība darbotos pareizi. Ir svarīgi datu aizsardzības pasākumus veidot tā, lai tie pēc iespējas aktīvi atbalstītu, nevis kavētu citas likumīgas tiesības un intereses.

20. Svarīgi citu likumīgo interešu piemēri ir spēcīga Eiropas ekonomika, fizisku personu drošība, kā arī valdību pārskatbaidība.

21. Ekonomiskā attīstība ES iet roku rokā ar jaunu tehnoloģiju un pakalpojumu ieviešanu un laišanu tirgū. Informācijas sabiedrībā informācijas un komunikāciju tehnoloģiju un pakalpojumu parādīšanās un sekmīga izvēršana ir atkarīga no uzticēšanās. Ja cilvēki neuzticas IKT, šīs tehnoloģijas visdrīzāk cietīs neveiksmi⁽¹³⁾. Un cilvēki IKT uzticēsies vienīgi tad, ja viņu dati būs aizsargāti. Tādēļ datu aizsardzībai ir jābūt neatņemamai tehnoloģiju un pakalpojumu sastāvdaļai. Stingrs datu aizsardzības regulējums veicina Eiropas ekonomiku ar noteikumu, ka šis regulējums ir ne tikai stingrs, bet arī pareizi piemērots. Tādēļ šajā jomā būtu vajadzīga turpmāka saskaņošana ES līmenī un administratīvā sloga samazināšana (sk. atzinuma 5. nodaļu).

22. Pēdējos gados ir daudz runāts par nepieciešamību līdzsvarot privātumu un drošību, jo īpaši attiecībā uz datu apstrādes un apmaiņas instrumentiem policijas un tiesu iestāžu sadarbības jomā⁽¹⁴⁾. Datu aizsardzība bieži vien kļūdaini ir raksturota kā šķērslis pilnīgai personu fiziskās drošības aizsardzībai⁽¹⁵⁾, vai arī vismaz kā nenovēršams noteikums, kas ir jāievēro tiesībsardzības iestādēm. Tomēr šis apstāklis neizsaka visu. Stingrs datu aizsardzības regulējums var uzlabot un pastiprināt drošību. Pamatojoties uz datu aizsardzības principiem, ja tie pareizi piemēroti, personas datu apstrādātājiem ir jānodrošina, lai informācija būtu rūpīga un aktuāla un lai liekā informācija, kas nav vajadzīga tiesībsardzības mērķiem, tiktu dzēsta no

⁽⁹⁾ Stokholmas programma – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā (OV C 115, 4.5.2010, 1. lpp.), 10. lpp.

⁽¹⁰⁾ Eiropas Padomes 108. konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi, ETS Nr. 108, 1981. gada 28. janvāris.

⁽¹¹⁾ ESAO vadlīnijas par privātuma un personas datu pārrobežu plūsmas aizsardzību, publicētas <http://www.oecd.org>

⁽¹²⁾ Šis datu aizsardzības būtiskums un saikne ar privātumu, kas noteikts hartā, bija uzsvērtas Tiesas 2010. gada 9. novembra spriedumā apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09, *Schecke*, ECR vēl nav publicēts.

⁽¹³⁾ Sk. EDAU 2010. gada 18. marta atzinumu par uzticības veicināšanu informācijas sabiedrībā, veicinot datu aizsardzību un privātumu, (OV C 280, 16.10.2010, 1. lpp.), 113. punkts.

⁽¹⁴⁾ Sk. arī 2009. gada 10. jūlija atzinumu par Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa pilsoņu interesēs" (OV C 276, 17.9.2009, 8. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Drošība ir plašāks jēdziens nekā fiziskā drošība, bet aplūkoto argumentu skaidrojumam šeit ir izmantota jēdziena šaurākā nozīme.

sistēmas. Tāpat var norādīt uz pienākumu īstenot tehnoloģiju un organizatoriskos pasākumus, lai nodrošinātu tādu sistēmas drošību, kā sistēmu aizsardzību pret neatļautu atklāšanu vai piekļuvi, kā tas ir datu aizsardzības jomā.

23. Datu aizsardzības principu ievērošana varētu aizvien vairāk nodrošināt to, ka tiesībaizsardzības iestādes darbojas, ievērojot tiesiskumu, kas veicina uzticēšanos tām un tādēļ sekmē lielāku uzticēšanos mūsu sabiedrībā. Judikatūra, kas izstrādāta saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu, nodrošina to, ka policija un tiesu iestādes var apstrādāt visus datus, kas būtiski to darbam, taču ne neierobežoti. Datu aizsardzībai nepieciešama līdzsvarota pieeja (sk. atzinuma 9. nodaļu par policiju un tiesu iestādēm).
24. Demokrātiskā sabiedrībā valdība ir atbildīga par visām darbībām, tostarp par personas datu izmantošanu dažādām sabiedrības interesēm, kam tos izmanto. Tostarp ir datu publicēšana internetā, lai nodrošinātu pārredzamību, datu izmantošana, pamatojot politiku, piemēram, sabiedrības veselības, transporta vai nodokļu jomā, vai personu uzraudzība tiesībaizsardzības nolūkos. Stingrs datu aizsardzības regulējums ļauj valdībām labas pārvaldības ietvaros pildīt savus pienākumus un atbildēt par veiktajām darbībām.

3.2. Tiesiskā regulējuma ietekme uz datu aizsardzību

3.2.1. Ir vajadzīga turpmāka saskaņošana

25. Paziņojumā ir pareizi norādīts, ka viens no būtiskākajiem pašreizējā regulējuma trūkumiem ir tas, ka dalībvalstīm ir piešķirta pārāk liela rīcības brīvība, īstenojot Eiropas noteikumus valsts tiesību aktos. Saskaņošanas trūkumam ir daudz negatīvu seku informācijas sabiedrībā, kur fiziskās robežas starp dalībvalstīm kļūst aizvien nebūtiskākas (sk. atzinuma 5. nodaļu).

3.2.2. Datu aizsardzības vispārīgie principi joprojām ir derīgi

26. Pirmais un oficiālākais iemesls, kādēļ datu aizsardzības vispārīgos principus nevajadzētu un nevarētu mainīt, ir tiesiskā būtība. Šie principi ir noteikti Eiropas Padomes 108. konvencijā, kas ir saistoša visām dalībvalstīm. Šī konvencija ir datu aizsardzības pamatā ES. Turklāt daži pamatprincipi ir skaidri pieminēti Eiropas Savienības pamattiesību hartas 8. pantā. Lai mainītu šos principus, būtu jāmaina arī Līgumi.
27. Tomēr tas neizsaka visu. Ir arī pakārtoti iemesli, kādēļ nevar mainīt vispārīgos principus. EDAU uzskata, ka informācijas sabiedrībai nevajadzētu un tā nevar darboties bez pienācīgas personu privātuma un personas datu aizsardzības. Jo vairāk informācijas apstrādā, jo labāka aizsardzība ir vajadzīga. Informācijas sabiedrībai, kur par katru tiek apstrādāts milzīgs informācijas apjoms, ir jāveidojas uz personas veiktas kontroles jēdziena, lai ļautu viņam(-ai) darboties kā individuālai personai un demokrātiskā sabiedrībā izmantot savas brīvības, piemēram, vārda un runas brīvību.

28. Turklāt ir grūti iedomāties kontroli, ko veic persona, nenosakot pienākumus personas datu apstrādātājiem ierobežot apstrādi saskaņā ar nepieciešamības, samērīguma un nolūka ierobežojuma principiem. Tikpat grūti ir iedomāties kontroli, ko veic pati persona, ja nav atzītas datu subjekta tiesības, piemēram, tiesības piekļūt, labot, dzēst vai bloķēt datus.

3.2.3. Pamattiesību perspektīva

29. EDAU uzsver, ka datu aizsardzība ir atzīta par vienu no pamattiesībām. Tas nenozīmē, ka datu aizsardzībai demokrātiskā sabiedrībā vienmēr ir jābūt *pārākai* par citām būtiskām tiesībām un interesēm, taču tas ietekmē aizsardzības būtību un vērienu, kādam jābūt saskaņā ar ES tiesisko regulējumu, lai nodrošinātu to, ka datu aizsardzības prasības vienmēr ir *pienācīgi* ņemtas vērā.

30. Šo būtiskāko ietekmi var definēt šādi:

— aizsardzībai ir jābūt efektīvai. Tiesiskajam regulējumam ir jānodrošina instrumenti, kas personām dod iespēju praktiski īstenot savas tiesības,

— regulējumam ir jābūt stabilam ilgā laika periodā,

— aizsardzība ir jāsniedz jebkuros apstākļos neatkarīgi no politiskās izvēles noteiktā laika periodā,

— varētu būt nepieciešami tiesību īstenošanas ierobežojumi, taču tiem ir jābūt izņēmuma rakstura, pienācīgi attaisnotiem un tie nekad nedrīkst ietekmēt pašu tiesību būtiskākos elementus⁽¹⁶⁾.

EDAU iesaka Komisijai ņemt vērā šo ietekmi, ierosinot likumdošanas risinājumus.

3.2.4. Ir vajadzīga jauna likumdošanas kārtība

31. Paziņojumā ir pareizi uzsvēta nepieciešamība stiprināt likumdošanas kārtību attiecībā uz datu aizsardzību. Šajā kontekstā ir vērts atgādināt to, ka DG dokumentā "Par privātuma nākotni"⁽¹⁷⁾ datu aizsardzības iestādes uzsvēra

⁽¹⁶⁾ Sk. arī EDAU 2007. gada 25. jūlija atzinumu attiecībā uz Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Darba programmu labākai Datu aizsardzības direktīvas īstenošanai, 17. punktu, kas balstīts uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Tiesas judikatūru.

⁽¹⁷⁾ Skat. 7. atsauci.

nepieciešamību ieviest stingrākas lomas datu aizsardzības jomas dalībniekiem, jo īpaši datu subjektiem, personas datu apstrādātājiem un pašām uzraudzības iestādēm.

32. Šķiet, ka starp ieinteresētajām personām ir liela vienprātība par to, ka, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību un globalizāciju, stingrāka likumdošanas kārtība ir ļoti būtiska ceļā uz vērienīgu un efektīvu datu aizsardzību arī nākotnē. Kā jau ir norādīts 7. punktā, šie ir EDAU novērtējuma kritēriji jebkuram ierosinātajam risinājumam.

3.2.5. Vispusīgums kā *conditio sine qua non*

33. Kā ir atgādināts paziņojumā, Direktīva 95/46/EK ir piemērojama visām personas datu apstrādes darbībām dalībvalstīs gan valsts, gan privātajā sektorā, izņemot datu apstrādi tādu darbību gaitā, uz kuriem neattiecas bijušie Kopienas tiesību akti⁽¹⁸⁾. Lai gan saskaņā ar bijušo Līgumu bija vajadzīgs šāds izņēmums, pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā tā vairs nav. Turklāt šāds izņēmums ir pretrunā LESD 16. panta tekstam un jebkurā gadījumā tā būtībai.

34. EDAU uzskata, ka vispusīgs tiesiskais datu aizsardzības instruments, kurā ir iekļauta policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās, ir jāuzskata par vienu no galvenajiem uzlabojumiem, ko var sniegt jaunais tiesiskais regulējums. Tas ir *conditio sine qua non* (nepieciešamais priekšnoteikums) efektīvai datu aizsardzībai nākotnē.

35. Pamatojot šo apgalvojumu, EDAU uzver šādus argumentus:

— atšķirība starp privātā sektora un tiesībaizsardzības sektora darbībām ir neskaidra. Privātā sektora organizācijas var apstrādāt datus, kurus izmanto tiesībaizsardzības nolūkos (piemēram, PDR dati⁽¹⁹⁾), savukārt citos gadījumos tām ir jāglabā dati tiesībaizsardzības nolūkiem (piemēram, direktīva par datu saglabāšanu⁽²⁰⁾),

— nav būtiskas atšķirības starp policiju un tiesu iestādēm, un citām iestādēm, kas nodrošina tiesībaizsardzību (nodokļi, muitas, krāpšanas novēršana, imigrācija), uz kurām attiecas Direktīva 95/46/EK,

⁽¹⁸⁾ Šis atzinums lielākoties vērst uz bijušo trešo pīlāru (policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās), jo bijušais otrais pīlārs ir ne tikai sarežģītāka ES tiesību aktu joma (kā ir atzīts arī LESD 16. pantā un LES 39. pantā), bet arī mazāk saistīts ar datu apstrādi.

⁽¹⁹⁾ Sk. arī Komisijas paziņojumu par vispārējo pieeju pasažieru datu reģistra (PDR) datu nosūtīšanai trešām valstīm, COM(2010) 492 galīgā redakcija.

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV L 105, 13.4.2006., 54. lpp.).

— kā ir precīzi raksturots paziņojumā, datu aizsardzības tiesiskais instruments, kas šobrīd piemērojams policijai un tiesu iestādēm (Pamatlēmums 2008/977⁽²¹⁾), nav atbilstīgs,

— lielākā daļa dalībvalstu tiesību aktos ir īstenojušas Direktīvu 95/46/EK un 108. konvenciju, ļaujot tās piemērot arī šo dalībvalstu policijai un tiesu iestādēm.

36. Iekļaujot policiju un tiesu iestādes vispārīgā tiesiskajā instrumentā, iegūts ne vien pilsoņi, saņemot lielākas garantijas, bet arī tiks atvieglots policijas iestāžu darbu. Dažādu noteikumu kopumu piemērošana ir apgrūtināta, nevajadzīgi laikietilpīga un traucē starptautiskai sadarbībai (sk. tālāk atzinuma 9. nodaļu). Tas ir arguments par labu arī to apstrādes darbību iekļaušanai, ko veic valstu drošības dienesti, ciktāl tas ir iespējams saskaņā ar pašreizējiem ES tiesību aktiem.

3.2.6. Tehnoloģiska neitralitāte

37. Periodu kopš Direktīvas 95/46/EK pieņemšanas 1995. gadā var raksturot kā tehnoloģiski vētrainu. Pastāvīgi tiek ieviestas jaunas tehnoloģiju izstrādes un ierīces. Daudzos gadījumos tas būtiski ir mainījis veidu, kādā tiek apstrādāti personas dati. Informācijas sabiedrību vairs nevar uzskatīt par paralēlu vidi, kurā personas var piedalīties brīvprātīgi, tā ir kļuvusi par neatņemamu mūsu ikdienas dzīves daļu. Piemēram "Lietiskā interneta" jēdziens⁽²²⁾ izveido saikni starp fiziskiem objektiem un ar tiem saistītu informāciju internetā.

38. Tehnoloģijas turpinās attīstīties. Tas ietekmē jauno tiesisko regulējumu. Tiesiskajam regulējumam ir jābūt efektīvam ilgāku laiku, tajā pašā laikā nekavējot turpmāku tehnoloģiju attīstību. Tas nosaka, ka tiesiskajiem pasākumiem ir jābūt tehnoloģiski neitrāliem. Taču regulējumam ir jāsniedz lielāka tiesiskā noteiktība uzņēmumiem un personām. Tiem ir jāsaprot, ko no viņiem gaida un jāspēj īstenot savas tiesības. Tātad tiesiskajiem pasākumiem jābūt precīziem.

39. EDAU uzskata, ka datu aizsardzības vispārējam tiesiskajam instrumentam ir jābūt formulētam tehnoloģiski pēc iespējas neitrālāk. Tas nozīmē, ka dažādo dalībnieku tiesības un pienākumi ir jāformulē vispārīgi un neitrāli, lai tie pēc būtības būtu spēkā esoši un īstenojami neatkarīgi no tā, kāda tehnoloģija ir izvēlēta personas datu apstrādei. Ņemot vērā tehnoloģijas attīstības tempu mūsdienās, citas iespējas nemaz nav. EDAU ierosina papildus esošajiem datu aizsardzības principiem ieviest

⁽²¹⁾ Padomes Pamatlēmums 2008/977/TI (2008. gada 27. novembris) par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās (OV L 350, 30.12.2008., 60. lpp.).

⁽²²⁾ Kā ir definēts "Lietiskais internets – rīcības plāns Eiropai", COM(2009) 278 galīgā redakcija.

jaunas “tehnoloģiski neitrālas” tiesības, kurām varētu būt īpaša nozīme strauji mainīgajā elektroniskajā vidē (sk. jo īpaši 6. un 7. nodaļu).

3.2.7. Ilgtermiņā: tiesiska noteiktība ilgākā laika periodā

40. Direktīva 95/46/EK pēdējos 15 gadus ir bijusi ES datu aizsardzības galvenais elements. Tā ir ieviesta dalībvalstu tiesību aktos un to piemēro dažādi dalībnieki. Laika gaitā piemērošana ir guvusi labumu no praktiskās pieredzes un izmantojusi Komisijas, datu aizsardzības iestāžu (valstu līmenī un 29. panta darba grupas ietvaros) un valstu un Eiropas tiesu norādījumus.

41. Ir jāuzsver, ka šādai attīstībai ir vajadzīgs laiks, jo īpaši, ja runa ir par vispārīgo regulējumu, kas nosaka pamattiesības; šis laiks vajadzīgs, lai izveidotu tiesisko noteiktību un stabilitāti. Jauns vispārīgs tiesiskais instruments ir jāveido ar pārliecību, ka tas spēs izveidot tiesisko noteiktību un stabilitāti ilgākam laika periodam, paturot prātā, ka ir ļoti grūti paredzēt, kā turpmāk attīstīsies tehnoloģijas un globalizācija. Jebkurā gadījumā EDAU pilnībā atbalsta mērķi izveidot tiesisko noteiktību ilgākam laika periodam, salīdzinot ar Direktīvas 95/46/EK perspektīvu. Īsāk sakot, ja tehnoloģijas attīstās strauji, tiesību aktiem ir jābūt stabiliem.

3.2.8. Īstermiņā: labāka esošo instrumentu izmantošana

42. Īstermiņā ir būtiski nodrošināt esošās likumdošanas kārtības efektivitāti, pirmkārt, koncentrējoties uz izpildi valstu un ES līmenī (šā atzinuma 11. nodaļa).

B. JAUNĀ REGULĒJUMA ELEMENTI

4. Vispusīga pieeja

43. EDAU pilnībā atbalsta vispusīgu pieeju datu aizsardzībai, kas ir ne tikai paziņojuma virsraksts, bet arī izejas punkts, un tajā noteikti ir iekļauta vispārīgo noteikumu par datu aizsardzību paplašināšana saistībā ar jautājumiem par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās⁽²³⁾.

44. Tomēr EDAU arī norāda, ka Komisija neplāno šajā vispārīgajā tiesiskajā instrumentā iekļaut visas datu apstrādes darbības. Proti, nebūs iekļauta datu apstrāde, ko veic ES iestādes, struktūras, biroji un aģentūras. Komisija norāda, ka tā “novērtēs nepieciešamību jaunajam vispārīgajam tiesiskajam regulējumam pielāgot citus tiesību aktus”.

⁽²³⁾ Sk. paziņojuma 14. lpp un šā atzinuma 3.2.5. sadaļu.

45. Ir skaidrs, ka EDAU dod priekšroku apstrādes iekļaušanai vispārīgajā tiesiskajā regulējumā ES līmenī. EDAU atgādina, ka tāds bija bijušā EKL 286. panta, kurā pirmo reizi Līguma līmenī bija minēta datu aizsardzība, sākotnējais nolūks. EKL 286. pantā vienkārši bija norādīts, ka tiesiskos instrumentus, kas attiecas uz personas datu apstrādi, piemēro arī iestādēm. Vēl būtiskāk ir tas, ka viena tiesību akta teksta pastāvēšana ļauj izvairīties no pretrunu riska starp noteikumiem un ir vispiemērotākais datu apmaiņai starp ES līmeņa un valsts un privātajām organizācijām dalībvalstīs. Turklāt tiek novērst risks, ka pēc Direktīvas 95/46/EK grozīšanas vairs nebūs nekādas politiskās intereses grozīt Regulu (EK) Nr. 45/2001 vai piešķirt šiem grozījumiem pietiekamu prioritāti, lai izvairītos no spēkā stāšanās datumu neatbilstības.

46. EDAU aicina Komisiju, gadījumā, ja tā secinās, ka apstrādes ES līmenī iekļaušana vispārējā tiesiskajā instrumentā nebūtu atbilstīga, apņemties visīsākajā iespējamajā termiņā un, vēlams, līdz 2011. gada beigām ierosināt Regulas (EK) Nr. 45/2001 pielāgošanu (nevis “novērtēt nepieciešamību”).

47. Tikpat svarīgi ir tas, ka Komisija nodrošina, lai novārtā nepaliktu arī citas jomas, proti:

— datu aizsardzība kopējā ārpolitikā un drošības politikā, pamatojoties uz LES 39. pantu⁽²⁴⁾,

— sektoru īpašās datu aizsardzības shēmas ES iestādēm, piem., Eiropolam, Eurojust un liela mēroga informācijas sistēmām, ciktāl tās jāpielāgo jaunajam tiesiskajam instrumentam,

— e-Privātuma direktīva 2002/58/EK ciktāl tā jāpielāgo jaunajam tiesiskajam regulējumam.

48. Visbeidzot, vispārīgo datu aizsardzības tiesisko instrumentu var papildināt un tas ir jāpapildina ar papildu nozaru un īpašajiem noteikumiem, piemēram, attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību, kā arī attiecībā uz citām jomām⁽²⁵⁾. Ja ir vajadzīgs un saskaņā ar subsidiaritātes principu, šie papildu noteikumi ir jāpieņem ES līmenī. Ja tas ir pamatoti, īpašās jomās dalībvalstīs var izstrādāt papildu noteikumus (sk. 5.2. sadaļu).

⁽²⁴⁾ Sk. arī EDAU 2010. gada 24. novembra atzinumu par Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par ES pretterorisma politiku; galvenie sasniegumi un nākotnes uzdevumi, 31. punkts.

⁽²⁵⁾ Sk. arī iepriekš 7. zemsvītras piezīmē norādīto DG dokumentu “Par privātuma nākotni”, 18.–21. punkts.

5. Turpmāka saskaņošana un vienkāršošana

5.1. Saskaņošanas nepieciešamība

49. Saskaņošanai ir ļoti būtiska nozīme ES datu aizsardzības tiesību aktos. Paziņojumā ir pareizi uzsvērts, ka iekšējam tirgum ir svarīga loma datu aizsardzībā, jo ir nepieciešams nodrošināt personas datu brīvu plūsmu starp dalībvalstīm iekšējā tirgū. Taču saskaņošanas līmenis saskaņā ar spēkā esošo direktīvu ir novērtēts kā neapmierinošs. Paziņojumā ir atzīts, ka šī ir viena no galvenajām bažām, ko atkārtoti paudušas ieinteresētās personas. Ieinteresētās personas jo īpaši uzsver nepieciešamību veicināt tiesisko noteiktību, samazināt administratīvo slogu un nodrošināt vienādas spēles noteikumus uzņēmumiem. Kā Komisija pareizi norāda, tas jo īpaši attiecas uz personas datu apstrādātājiem, kuri atrodas vairākās dalībvalstīs un kuriem ir jāievēro (iespējams atšķirīgās) datu aizsardzības tiesību aktu prasības ⁽²⁶⁾.

50. Saskaņošana ir būtiska ne tikai iekšējam tirgum, bet arī, lai nodrošinātu pienācīgu datu aizsardzību. LESD 16. pantā ir noteikts, ka "ikvienam" ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību. Lai šīs tiesības varētu reāli ievērot, visā ES ir jābūt garantētam līdzvērtīgam aizsardzības līmenim. DG dokumentā "Par privātuma nākotni" ir uzsvērti vairāki noteikumi attiecībā uz to, ka datu subjekta pozīcijas visās dalībvalstīs netiek ieviestas vai interpretētas vienādi ⁽²⁷⁾. Globalizētajā un savstarpēji saistītajā pasaulē šīs atšķirības varētu apdraudēt vai mazināt personu aizsardzību.

51. EDAU uzskata, ka turpmāka un labāka saskaņošana ir viens no galvenajiem pārskatīšanas procesa mērķiem. EDAU atzinīgi novērtē Komisijas apņemšanos izpētīt iespējas panākt turpmāku datu aizsardzības saskaņošanu ES līmenī. Tomēr viņš ar zināmu pārsteigumu norāda, ka paziņojumā šajā posmā nav izvirzītas konkrētas iespējas. Tādēļ EDAU norāda dažas jomas, kurās steidzami nepieciešama lielāka konverģence (sk. 5.3. sadaļu). Turpmāka saskaņošana šajās jomās ir jāpanāk, ne tikai samazinot valstu rīcības brīvības robežas attiecībā uz tiesību aktiem, bet arī novēršot to, ka dalībvalstis veic nepareizu īstenošanu (sk. 11. nodaļu) un nodrošinot pastāvīgāku un koordinētāku izpildi (sk. arī 10. nodaļu).

5.2. Rīcības brīvības ierobežošana direktīvas īstenošanā

52. Direktīvā ir iekļauti vairāki noteikumi, kas ir plaši formulēti, sniedzot iespēju veikt atšķirīgu interpretāciju. Direk-

tīvas 9. apsvērumā ir skaidri apstiprināts, ka dalībvalstīm ir sniegta noteikta rīcības brīvība un ka tādēļ var rasties atšķirības šīs direktīvas ieviešanā. Dažus noteikumus, tostarp arī ļoti būtiskus noteikumus, dalībvalstis ir ieviešušas atšķirīgi ⁽²⁸⁾. Šī situācija nav apmierinoša, tāpēc būtu jāpanāk lielāka konverģence.

53. Tas nenozīmē, ka atšķirības būtu jāizslēdz pilnībā. Dažās jomās varētu būt vajadzīga elastība, lai aizsargātu attaisnotu specifiku, svarīgas sabiedrības intereses vai dalībvalstu institucionālo autonomiju. EDAU uzskata, ka atšķirības starp dalībvalstīm būtu jāierobežo jo īpaši šādās īpašās situācijās:

— vārda brīvība: saskaņā ar spēkā esošo regulējumu (9. pantu) dalībvalsts var noteikt izņēmumus vai atkāpes saistībā ar tādu datu apstrādi, ko veic žurnālistikas nolūkiem, mākslinieciskās vai literārās izteiksmes nolūkiem. Šis elastīgums šķiet pareizs, taču neapšaubāmi ir pakļaujams ierobežojumiem hartā un ECK, ņemot vērā dažādās tradīcijas un kultūru atšķirības, kas šajā jomā varētu pastāvēt dalībvalstīs. Taču tas netraucē iespējamai pašreizējā 9. panta atjauninājumiem, ņemot vērā interneta attīstību,

— īpašas sabiedrības intereses: saskaņā ar spēkā esošo regulējumu (13. pants) dalībvalstis var pieņemt tiesību aktus, lai ierobežotu pienākumu un tiesību jomu, ja šāds ierobežojums ir nepieciešams aizsargpasākums, lai pasargātu būtiskas sabiedrības intereses, piemēram, valsts drošību, aizsardzību, sabiedrības drošību utt. Šāda dalībvalstu kompetence ir attaisnota. Tomēr, ja ir iespējams, izņēmumu interpretācija ir turpmāk jāsaņāgo (sk. 9.1. sadaļu). Turklāt pašreizējā 6. panta 1. punkta izņēmumu apmērs šķiet nepamatoti plašs,

— tiesiskas aizsardzības līdzekļi, sankcijas un administratīvās procedūras: Eiropas regulējumam ir jānosaka galvenie noteikumi, bet pašreizējā ES tiesību aktu stāvoklī sankciju, tiesiskās aizsardzības līdzekļu, procesuālo noteikumu un pārbaužu kārtības, kas piemērojama valsts līmenī, noteikšana ir jāatstāj dalībvalstu ziņā.

⁽²⁶⁾ Paziņojums, 10. lpp.

⁽²⁷⁾ Sk. iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minēto DG dokumentu "Par privātuma nākotni", 70. punkts. Dokuments jo īpaši atsaucas uz saistību noteikumiem un iespēju pieprasīt nemateriālu zaudējumu segšanu.

⁽²⁸⁾ Atšķirīgas pieejas ir arī attiecībā uz manuāli apstrādājamiem datiem.

5.3. Jomas, kurās jāveic turpmāka saskaņošana

54. *Definīcijas* (Direktīvas 95/46/EK 2. pants). Definīcijas ir tiesību sistēmas stūrakmens, un tās visās dalībvalstīs būtu jāinterpretē vienādi bez jebkādas īstenošanas brīvības. Saskaņā ar spēkā esošo regulējumu ir radušās atšķirības, piemēram, attiecībā uz jēdzienu "personas datu apstrādātājs" (*controller*)⁽²⁹⁾. EDAU ierosina pašreizējā 2. panta sarakstam pievienot jaunus vienumus, lai nodrošinātu lielāku tiesisko noteiktību, piemēram, par anonīmajiem datiem, pseidonīmajiem datiem, tiesu datiem, datu nosūtīšanu un datu aizsardzības inspektoru.
55. *Apstrādes likumība* (5. pants). Jaunajam tiesiskajam regulējumam ir jābūt pēc iespējas precīzākam attiecībā uz galvenajiem elementiem, kas nosaka datu apstrādes likumību. Direktīvas 5. pantā (kā arī 9. apsvērumā) dalībvalstīm ir noteikts pienākums precīzāk noteikt apstākļus, kādos apstrāde ir likumīga, tāpēc nākotnes regulējumā tas varētu nebūt vajadzīgs.
56. *Datu apstrādes pamatojumi* (7. un 8. pants). Datu apstrādes noteikumu definēšana ir būtiskākais jebkura datu aizsardzības tiesību akta elements. Dalībvalstīm nevajadzētu atļaut ieviest papildu vai grozītus pamatojumus datu apstrādei vai izslēgt jau esošos. Noviržu iespēja ir jāizslēdz vai jāierobežo (jo īpaši attiecībā uz slepeniem datiem⁽³⁰⁾). Jaunajā tiesiskajā instrumentā apstrādes pamatojumiem ir jābūt formulētiem skaidri, šādi samazinot novērtēšanas brīvību, piemērojot vai izpildot. Jo īpaši būtu jākonkretizē piekrišanas jēdziens (sk. 6.5. sadaļu). Turklāt pamatojums, ņemot vērā likumīgās personas datu apstrādātāja intereses (7. panta f) apakšpunkts), tā elastīgās būtības dēļ sniedz pārāk plašas interpretācijas iespējas. Ir vajadzīga turpmāka konkretizēšana. Vēl viens noteikums, kas, iespējams, ir jākonkretizē, ir 8. panta 2. punkta b) apakšpunkts, kurā ir atļauta slepeno datu apstrāde, ja tā vajadzīga, lai īstenotu personas datu apstrādātāja pienākumus un īpašās tiesības nodarbinātības tiesību jomā⁽³¹⁾.
57. *Datu subjekta tiesības* (10.–15. pants). Šī ir viena no jomām, kurā dalībvalstīs nav konsekventi īstenojušas un interpretējušas visus direktīvas elementus. Datu subjektu tiesības ir efektīvas datu aizsardzības galvenais elements. Tādēļ manevrēšanas iespējas ir būtiski jāsamazina. EDAU ierosina, ka informācijai, kuru personas datu apstrādātājs nodrošina datu subjektam, ir jābūt vienādi visā ES.

58. *Starptautiska pārsūtīšana* (25.–26. pants). Šī joma ir izraisījusi plašu kritiku tādēļ, ka tajā nav vienādas prakses visā ES. Ieinteresētās personas ir izteikušas kritiku, ka Komisijas lēmumi par pietiekamību dalībvalstīs tiek interpretēti un īstenoti ļoti atšķirīgi. "Saistošie uzņēmumu noteikumi" (BCR) ir vēl viens elements, kur EDAU iesaka veikt turpmāku saskaņošanu (sk. 9. nodaļu).
59. *Valstu datu aizsardzības iestādes* (28. pants). Valstu DAI 27 dalībvalstīs ir pakļautas ļoti atšķirīgiem noteikumiem, jo īpaši attiecībā uz to statusu, resursiem un pilnvarām. 28. pants ir daļēji veicinājis šīs atšķirības, jo tas nav precīzi formulēts⁽³²⁾ un ir turpmāk jākonkretizē atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas spriedumam lietā C-518/07⁽³³⁾ (sk. turpmāk 10. nodaļā).

5.4. Paziņošanas sistēmas vienkāršošana

60. Paziņošanas prasības (Direktīvas 95/46/EK 18.–21. pants) ir vēl viena joma, kurā līdz šim dalībvalstīm piešķirta būtiska brīvība. Paziņojumā ir pareizi atzīts, ka saskaņota sistēma samazinātu izmaksas, kā arī administratīvo slogu personas datu apstrādātājiem⁽³⁴⁾.
61. Šī ir joma, kur galvenajam mērķim ir jābūt vienkāršošanai. Datu aizsardzības regulējuma pārskatīšana ir unikāla iespēja turpmāk vienkāršot un/vai samazināt pašreizējo paziņošanas prasību tvērumu. Paziņojumā ir atzīts, ka ieinteresēto personu vidū ir vispārīga vienprātība, ka pašreizējā paziņošanas sistēma ir diezgan apgrūtināša un nerada pievienoto vērtību fizisku personu personas datu aizsardzībai⁽³⁵⁾. Tādēļ EDAU atzinīgi novērtēja Komisijas apņemšanos izpētīt dažādas iespējas, kā vienkāršot esošo paziņošanas sistēmu.
62. EDAU uzskata, ka šīs vienkāršošanas izejas punkts būtu pāreja no sistēmas, kur paziņošana ir obligāts noteikums, ja vien nav noteikts citādi (t. i., "izņēmumu sistēma"), uz mērķtiecīgāku sistēmu. Izņēmumu sistēma ir izrādījusies neefektīva, jo dalībvalstīs tika īstenota nekonekventi⁽³⁶⁾. EDAU ierosina apsvērt šādas alternatīvas:

⁽²⁹⁾ Sk. DG 29 atzinumu 1/2010 par jēdzieniem "personas datu apstrādātājs" (*controller*) un "apstrādātājs" (*processor*) (WP 169).

⁽³⁰⁾ 8. panta 4. un 5. punkts noteiktos apstākļos šobrīd ļauj dalībvalstīm paredzēt papildu izņēmumus attiecībā uz slepeniem datiem.

⁽³¹⁾ Attiecībā uz to sk. iepriekš minēto Komisijas Pirmo pārskatu par datu aizsardzības direktīvas ieviešanu, 14. lpp.

⁽³²⁾ DG dokuments "Par privātuma nākotni", 87. punkts.

⁽³³⁾ Lieta C-518/07, *Komisija/Vācija*, Krājumā vēl nav publicēts.

⁽³⁴⁾ Skat. 26. atsauci.

⁽³⁵⁾ Skat. 26. atsauci.

⁽³⁶⁾ 29. panta darba grupas pārskats par valsts uzraudzības iestāžu paziņošanas pienākumu, izņēmumu un vienkāršojumu labāko pielietojumu un datu aizsardzības ierēdņu lomu Eiropas Savienībā, WP 106, 2005, 7. lpp.

- ierobežot paziņošanas pienākumu līdz konkrētiem apstrādes veidiem, kas saistīti ar īpašiem riska veidiem (šie paziņojumi varētu ierosināt turpmākas darbības, piemēram, apstrādes iepriekšējo pārbaudi),
- vienkāršu reģistrēšanās pienākumu, kas prasa personas datu apstrādātājiem reģistrēties (pretēji plašai visu datu apstrādes darbību reģistrācijai).

Papildus varētu ieviest visā Eiropā paziņojuma standartveidlapu, lai nodrošinātu saskaņotu pieeju attiecībā uz pieprasīto informāciju.

63. Pašreizējās paziņošanas sistēmas pārskatīšana nedrīkst kaitēt iepriekšējās pārbaudes pienākuma uzlabošanai noteiktiem apstrādes pienākumiem, kas varētu radīt īpašu risku (piemēram, plaša mēroga informācijas sistēmas). EDAU atbalstītu daļēja to gadījumu saraksta iekļaušanu tiesiskajā instrumentā, kuriem ir vajadzīga šāda iepriekšējā pārbaude. Šim nolūkam lietderīgs paraugs ir Regula (EK) Nr. 45/2001 par personas datu apstrādi ES iestādēs un struktūrās ⁽³⁷⁾.

5.5. Regula, nevis direktīva

64. EDAU uzskata, ka pārskatīšanas process ir arī iespēja no jauna apsvērt datu aizsardzības tiesiskā instrumenta veidu. Regula, vienots instruments, kas tieši piemērojams dalībvalstīs, ir visefektīvākais līdzeklis datu aizsardzības pamattiesību aizsargāšanai un reāla iekšējā tirgu, kur var notikt brīva personas datu aprīte un kur aizsardzības līmenis ir vienlīdzīgs neatkarīgi no valsts vai sektora, kurā dati tiek apstrādāti.
65. Regula samazinātu iespēju veikt pretrunīgu interpretāciju un nepamatotas atšķirības, īstenojot un piemērojot tiesību aktus. Tā arī samazinātu to, cik būtiski ir noteikt tiesību aktus, kas piemērojami apstrādes darbībām ES, kas ir viens no pretrunīgākajiem esošās sistēmas aspektiem (sk. 9. nodaļu).
66. Datu aizsardzības jomā regula būtu daudz pamatotāka, jo:
- LESD 16. pants tiesības uz personas datu aizsardzību ir paaugstinājis līdz Līguma līmenim un paredz vai pat atļauj vienlīdzīgu fizisku personu aizsardzības līmeni visā ES,
 - datu apstrāde notiek elektroniskā vidē, kur iekšējās robežas starp dalībvalstīm ir kļuvušas mazāk būtiskas.

67. Regulas kā vispārīgā instrumenta izvēle vajadzības gadījumā ļauj noteikumus adresēt dalībvalstīm, kur ir nepieciešams elastīgums. Tas arī neietekmē dalībvalstu kompetenci vajadzības gadījumā pieņemt papildu noteikumus datu aizsardzībai saskaņā ar ES tiesību aktiem.

6. Fizisku personu tiesību nostiprināšana

6.1. Nepieciešamība nostiprināt tiesības

68. EDAU pilnībā atbalsta paziņojumu, kur ir ierosināts nostiprināt fizisku personu tiesības, jo esošie tiesiskie instrumenti nesniedz pilnīgi efektīvu aizsardzību, kas nepieciešama aizvien sarežģītākajā digitalizētajā pasaulē.
69. Pirmkārt, digitalizētās pasaules attīstība ir saistīta ar strauju personas datu vākšanas, izmantošanas un nosūtīšanas ļoti sarežģītā un nepārredzamā veidā, pieaugumu. Fiziskas personas bieži vien nezina vai neizprot, kā tas notiek, kas vāc viņu datus un kādā veidā notiek kontrole. Šis parādības piemērs ir tas, kā reklāmu tīkla nodrošinātāji, izmantojot sīkdatnes un līdzīgas ietaises, novēro fizisku personu darbības tīmekļa meklētājos, lai veiktu mērķtiecīgu reklamēšanu. Kad lietotāji apmeklē tīmekļa vietnes, tie nezina, ka kāda neredzama trešā persona atzīmē šādus apmeklējumus un veido lietotāju reģistru, kas balstīts uz informāciju par viņu dzīvesveidu, par to, kas tiem patīk vai nepatīk.
70. Otrkārt, attīstība stimulē fiziskas personas aizvien aktīvāk kopīgot personas informāciju, piemēram, sociālajos tīklos. Aizvien vairāk jaunu cilvēku piedalās sociālajos tīklos un sazinās ar domubiedriem. Ir šaubas par to, vai (gados jauni) cilvēki apzinās šādas publiskošanas mērogu un savu darbību ilgtermiņa ietekmi.

6.2. Aizvien lielāka pārredzamība

71. Pārredzamībai ir ļoti liela nozīme jebkurā datu aizsardzības shēmā, ne tikai tai raksturīgās vērtības dēļ, bet arī tādēļ, ka tā ļauj īstenot arī citus datu aizsardzības principus. Vienīgi tad, ja personas zina par datu apstrādi, tās spēš īstenot savas tiesības.
72. Pārredzamība ir aplūkota vairākos Direktīvas 95/46/EK noteikumos. 10. un 11. pantā ir noteikts pienākums sniegt personām informāciju par to, ka tiek vākti viņu personas dati. Turklāt 12. pantā ir atzītas viņu tiesības saņemt personas datu kopiju saprotamā formā (piekļuves tiesības). 15. pantā ir atzītas tiesības piekļūt loģiskajai operācijai, kurā tiek gatavoti automatizēti lēmumi, kas rada juridiskas sekas. Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi, 6. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kurā ir noteikts, ka apstrādei ir jābūt godīgai, arī ir saistīts ar pārredzamības prasību. Personas datus nedrīkst apstrādāt slēptiem vai slepeniem nolūkiem.

⁽³⁷⁾ Sk. regulas 27. pantu (OV L 8, 12.1.2001, 1. lpp.).

73. Paziņojumā ir ierosināts pievienot vispārīgu pārredzamības principu. Atbildot uz šo ierosinājumu, EDAU uzsver, ka pārredzamības jēdziens jau ir neatņemama pašreizējā datu aizsardzības tiesiskā regulējuma daļa, taču netiešā veidā. Tas izriet no dažādiem noteikumiem, kas attiecas uz pārredzamību, kā ir norādīts iepriekšējā punktā. EDAU uzskata, ka tiešai pārredzamības principa ieviešanai, saistītai vai nesaistītai ar esošajiem godīgas apstrādes noteikumiem, varētu būt pievienotā vērtība. Tas palielinātu tiesisko noteiktību un arī apstiprinātu to, ka personas datu apstrādātājam jebkuros apstākļos, ne tikai pēc pieprasījuma vai tad, kad to nosaka īpašas tiesiskās normas, personas dati ir jāapstrādā pārredzamā veidā.

74. Tomēr iespējams, ka ir daudz svarīgāk nostiprināt esošos noteikumus, kas attiecas uz pārredzamību, piemēram, esošais Direktīvas 95/46/EK 10. un 11. pants. Šajos noteikumos ir noteikti informācijas elementi, kas ir jānodrošina, taču nav precizēta kārtība. Konkrētāk, EDAU ierosina nostiprināt esošos noteikumus, nosakot:

— prasību personas datu apstrādātājam informāciju par datu apstrādi sniegt tādā veidā, kas ir viegli pieejams un viegli saprotams, skaidrā un vienkāršā valodā⁽³⁸⁾. Informācijai ir jābūt skaidrai, nepārprotamai un saskaņotai. Noteikumos var būt iekļauts arī pienākums nodrošināt vieglu informācijas izpratni. Šis pienākums liegtu likumību tādai privātuma politikai, kas ir neskaidra un grūti saprotama,

— prasību informāciju sniegt vienkārši un tieši datu subjektam. Informācijai ir jābūt nepārtraukti pieejamai, nevis tādai, kas pēc neilga laika pazūd no elektroniskā datu nesēja. Tas lietotājiem ļautu uzglabāt un atjaunot informāciju nākotnē, atļaujot turpmāku pieeju.

6.3. Atbalsts pienākumam ziņot par drošības pārkāpumiem

75. EDAU atbalsta to, ka vispārīgajā instrumentā ir jāiekļauj noteikums par paziņošanu par personas datu pārkāpumu, kas paplašina pienākumu, kurš bija iekļauts pārskatītajā e-Privātuma direktīvā noteiktiem sniedzējiem līdz visiem personas datu apstrādātājiem, kā ir ierosināts paziņojumā. Saskaņā ar pārskatīto e-Privātuma direktīvu pienākums attiecas tikai uz elektroniskās saziņas pakalpojumu sniedzējiem (telefonijas (tostarp VoIP) pakalpojuma un interneta piekļuves sniedzējiem). Uz citiem personas datu

apstrādātājiem šis pienākums neattiecas. Iemesli, kas attaisno pienākumu, pilnībā attiecas arī uz citiem personas datu apstrādātājiem, kas nav elektroniskās saziņas pakalpojumu sniedzēji.

76. Paziņojumu par drošības pārkāpumu var izmantot dažādiem nolūkiem un mērķiem. Visacīmredzamākais, kas uzsvērts paziņojumā, ir tā izmantojums informēšanas rīka veidā, kas fiziskām personām liek apzināties risku, ar ko tie sastopas, ja viņu personas dati ir nokļuvuši atklātībā. Tas viņiem var palīdzēt veikt nepieciešamos pasākumus, lai mazinātu šo risku. Piemēram, uzzinājušas par pārkāpumiem, kas skar viņu finanšu informāciju, fiziskas personas, cita starpā, varēs nomainīt paroles vai anulēt kontus. Turklāt paziņojumi par drošības pārkāpumiem veicina efektīvu citu direktīvā norādīto principu un pienākumu piemērošanu. Piemēram, prasības par drošības pārkāpuma paziņošanu rosina personas datu apstrādātājus īstenot stingrākus drošības pasākumus, lai novērstu drošības pārkāpumus. Drošības pārkāpums ir arī rīks, lai stiprinātu personas datu apstrādātāju atbildību un veicinātu pārskatatbildību (sk. 7. nodaļu). Visbeidzot, tas izmantojams kā DAI noteikumu izpildes rīks. Paziņojums par pārkāpumu var rosināt DAI veikt vispārējas personas datu apstrādātāju prakses izmeklēšanu.

77. Īpašos noteikumus par drošības pārkāpumiem grozītajā e-Privātuma direktīvā plaši apsprieda tiesiskā regulējuma parlamentārajā posmā, kas risinājās pirms e-Privātuma direktīvas pieņemšanas. Šajās sarunās tika ņemti vērā 29. panta darba grupas un EDAU atzinumi, kā arī citu ieinteresēto personu viedokļi. Noteikumos ir atspoguļoti dažādu ieinteresēto personu viedokļi. Tie pārstāv līdzsvarotas intereses: lai gan kritēriji, kas nosaka pienākumu paziņot, būtībā, ir atbilstīgi, lai aizsargātu fiziskas personas, tie tomēr nerada ne pārlieku apgrūtinājumu, ne nelietderīgas prasības.

6.4. Piekrišanas nostiprināšana

78. Datu aizsardzības direktīvas 7. pantā ir norādīti seši juridiskie pamatojumi personas datu apstrādei. Viens no tiem ir fiziskas personas piekrišana. Personas datu apstrādātājam ir atļauts apstrādāt personas datus tādā apjomā, par kādu fiziskās personas ir devušas apzinātu piekrišanu, lai viņu dati tiktu vākti un turpmāk apstrādāti.

79. Praksē lietotājiem ir ierobežota kontrole pār saviem datiem, jo īpaši tehnoloģiju vidē. Viena no metodēm, ko reizēm lieto, ir netieša piekrišana, kas ir piekrišana, kura ir varbūtēja. Tā var izrietēt no fiziskas personas darbības (piemēram, tas, ka tiek izmantota tīmekļa vietne, tiek uzskatīts par piekrišanu reģistrēt lietotāja datus tirgvedības

⁽³⁸⁾ Sk. paziņojumu, 6. lpp.

nolūkiem). Tāpat tas var izrietēt no klusēšanas vai bezdarbības (ķeksīša neizņemšana no atzīmētas rūtiņas ir uzskatāma par piekrišanu).

80. Saskaņā ar direktīvu, lai piekrišana būtu derīga, tai jābūt apzinātai, brīvprātīgi sniegtai un konkrēti norādītai. Tai ir jābūt apzinātai fiziskas personas vēlmju paušanai, ar ko tā norāda, ka piekrīt tās personas datu apstrādei. Veidam, kādā tiek sniegta piekrišana, ir jābūt nepārprotamam.

81. Piekrišana, kas izrietējusi no darbības vai jo īpaši no klusēšanas vai bezdarbības, bieži vien nav nepārprotama piekrišana. Tomēr bieži vien nav skaidrs, kas ir patiesa, nepārprotama piekrišana. Daži personas datu apstrādātāji izmanto šo neskaidrību, lietojot metodes, kas nav piemērotas, lai iegūtu patiesu un nepārprotamu piekrišanu.

82. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAU atbalsta Komisijas viedokli, ka ir jānoskaidro piekrišanas robežas un jāpārlicinās, ka vērā tiek ņemta vienīgi skaidri sniegta piekrišana. Šajā kontekstā EDAU ierosina ⁽³⁹⁾:

— varētu apsvērt iespēju paplašināt situācijas, kad ir nepieciešama skaidra piekrišana, bet kas šobrīd saistīta vien ar slepeniem datiem,

— pieņemt papildu noteikumus par piekrišanu tiešsaistes vidē,

— pieņemt papildu noteikumus par piekrišanu apstrādāt datus sekundāriem nolūkiem (t. i., apstrāde ir pakārtota galvenajai apstrādei vai arī nav acīmredzama),

— papildu tiesiskā instrumentā, kuru Komisija ir vai nav pieņēmusi saskaņā ar LESD 290. pantu, noteikt nepieciešamās piekrišanas veidu, piemēram, konkretizēt piekrišanas līmeni attiecībā uz datu apstrādi no patēriņa preču RFID elektroniska marķējuma numerācijas vai citiem specifiskiem paņēmieniem.

6.5. Datu pārnesamība un tiesības būt aizmirstam

83. Datu pārnesamība un tiesības būt aizmirstam ir divi saistīti jēdzieni, kuri izvirzīti paziņojumā, lai nostiprinātu datu subjektu tiesības. Tie papildina principus, kas jau ir minēti

direktīvā, nodrošinot datu subjektam tiesības iebilst pret turpmāku viņa(-as) personas datu apstrādi un pienākumu personas datu apstrādātājam dzēst informāciju, tiklīdz tā vairs nav vajadzīga apstrādes nolūkiem.

84. Šiem diviem jaunajiem jēdzieniem lielākā pievienotā vērtība ir informācijas sabiedrības kontekstā, kur aizvien lielāks datu apjoms tiek automātiski saglabāts un uzglabāts nenoteiktu laika periodu. Prakse liecina, ka arī tad, ja datus ir augšupielādējis datu subjekts, kontroles iespējas, kas tam reāli ir pār saviem personas datiem, praksē ir ļoti ierobežotas. Jo īpaši tas ir patiesi, ņemot vērā milzīgo atmiņu, kāda šobrīd ir internetā. Turklāt, no ekonomikas viedokļa, personas datu apstrādātājam daudz dārgāk izmaksā dzēst datus, nekā tos uzglabāt. Tādēļ fiziskas personas tiesību īstenošana ir pretrunā dabiskām ekonomiskām tendencēm.

85. Gan datu pārnesamība, gan tiesības būt aizmirstam varētu veicināt līdzsvara maiņu par labu datu subjektam. Datu pārnesamības mērķis būtu sniegt fiziskai personai lielāku kontroli pār savu informāciju, savukārt tiesības būt aizmirstam nodrošinātu, ka informācija pēc noteikta laika perioda pazūd arī tad, ja datu subjekts nav rīkojies vai pat nemaz nav zinājis, ka dati ir bijuši saglabāti.

86. Konkrētāk, datu pārnesamība ir saprotama kā lietotāja spēja mainīt izvēli attiecībā uz viņa datu apstrādi, jo īpaši saistībā ar jauniem tehnoloģiju pakalpojumiem. Tas aizvien vairāk attiecas uz pakalpojumiem, kas saistīti ar informācijas, tostarp personas datu, piemēram, mobilā tālruņa un pakalpojumiem, kas saglabā attēlus, e-pastu un citu informāciju, uzglabāšanu, reizēm izmantojot mākoņdatošanas pakalpojumus.

87. Fiziskām personām ir jābūt iespējai viegli un brīvi mainīt pakalpojumu sniedzēju un pārsūtīt personas datus citam sniedzējam. EDAU uzskata, ka esošās tiesības, kas noteiktas Direktīvā 95/46/EK, varētu pastiprināt, iekļaujot pārnesamības tiesības, jo īpaši informācijas sabiedrības pakalpojumu kontekstā, lai palīdzētu fiziskām personām nodrošināt, ka sniedzēji un citi saistīti personas datu apstrādātāji sniedz tiem piekļuvi viņu personīgajai informācijai, tajā pašā laikā nodrošinot, lai iepriekšējie sniedzēji vai personas datu apstrādātāji dzēstu šo informāciju arī tad, ja tie vēlētos to paturēt saviem likumīgiem nolūkiem.

88. Jaunas tiesību aktā noteiktas "tiesības būt aizmirstam" nodrošinātu personas datu dzēšanu vai aizliegumu tos lietot turpmāk bez nepieciešamības datu subjektam veikt

⁽³⁹⁾ DG 29 šobrīd strādā pie atzinuma par "piekrišanu". Šis atzinums varētu radīt papildu ieteikumus.

darbības, taču ar noteikumu, ka šie dati jau ir glabāti noteiktu laiku. Citiem vārdiem sakot, datiem tiktu piešķirts sava veida derīguma termiņš. Šāds princips jau ir apstiprināts valstu tiesu lietās vai tiek piemērots konkrētos sektoros, piemēram, policijas datnēm, krimināllietu ierakstiem vai disciplinārām datnēm: dažu valstu tiesību aktos informācija par fiziskām personām tiek automātiski dzēsta vai to nedrīkst tālāk apstrādāt vai izplatīt, jo īpaši pēc noteikta laika perioda, turklāt nav nepieciešama iepriekšēja katra gadījuma analīze.

89. Šajā sakarā jaunās “tiesības būt aizmirstam” būtu jāsaista ar datu pārnēsāmību. Pievienotā vērtība, ko tas varētu sniegt, ir tā, ka tas neprasītu nekādas pūles vai uzstājību no datu subjekta puses, lai dati tiktu dzēsti, jo tam būtu jānotiek objektīvā un automātiskā veidā. Vienīgi ļoti īpašos apstākļos, kad varētu būt īpaša nepieciešama datus saglabāt ilgāk, datu apstrādātājam varētu būt tiesības tos saglabāt. Šis “tiesības būt aizmirstam” pārnestu pierādīšanas pienākumu no fiziskas personas uz personas datu apstrādātāju un personas datu apstrādei noteiktu “noklusējuma privātuma” iestatījumu.

90. EDAU uzskata, ka tiesības būt aizmirstam varētu izrādīties īpaši noderīgas informācijas sabiedrības pakalpojumu kontekstā. Pienākums pēc noteikta laika perioda dzēst vai turpmāk neizplatīt informāciju īpaši būtisks ir plašsaziņas līdzekļos vai internetā, visvairāk sociālajos tīklos. Attiecībā uz termināla iekārtām būtu lietderīgi arī, ja tie vairs nav fiziskas personas valdījumā, dati, ko uzglabā uz pārnēsājamām iekārtām vai datoriem pēc noteikta laika perioda tiek automātiski dzēsti vai bloķēti. Šādā nozīmē tiesības būt aizmirstam var izskaidrot kā “integrētās privātuma aizsardzības” pienākumu.

91. Kopumā EDAU uzskata, ka datu pārnēsāmība un tiesības būt aizmirstam ir lietderīgi jēdzieni. Varētu būt noderīgi tos iekļaut tiesiskajā instrumentā, bet, iespējams, aprobežojoties ar elektronisko vidi.

6.6. Ar bērniem saistītu personas datu apstrāde

92. Saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK nav nekādu īpašu noteikumu par bērnu personas datu apstrādi. Tajā nav atzīts, ka īpašos apstākļos būtu nepieciešama īpaša aizsardzība to neaizsargātības dēļ un tādēļ, ka tas rada tiesisko nenoteiktību, jo īpaši šādās jomās:

— bērnu personas datu vākšana un veids, kādā viņus informē par vākšanu,

— veids, kādā tiek iegūta bērnu piekrišana. Tā kā nav īpašu noteikumu par to, kā iegūt bērnu piekrišanu,

un par vecumu, kurā bērns par tādu ir uzskatāms, šie jautājumi ir risināti valstu tiesību aktos, kas dažādās dalībvalstīs atšķiras⁽⁴⁰⁾,

— veids un apstākļi, kādos bērni vai viņu likumīgie pārstāvji var īstenot tiesības saskaņā ar direktīvu.

93. EDAU uzskata, ka bērnu intereses būtu labāk aizsargātas, ja jaunajā tiesiskajā instrumentā būtu iekļauti papildu noteikumi, kas īpaši attiecas uz bērnu personas datu vākšanu un turpmāku apstrādi. Šādi īpaši noteikumi nodrošinātu arī tiesisko noteiktību šajā īpašajā jomā, un tas būtu noderīgi personas datu apstrādātājiem, kuri šobrīd ir pakļauti dažādām tiesiskām prasībām.

94. EDAU ierosina tiesiskajā instrumentā iekļaut šādus noteikumus:

— prasību par informācijas sniegšanu pielāgot bērniem tiktāl, lai bērniem būtu vieglāk saprast, ko nozīmē tas, ka tiek vākti viņu dati,

— citas informācijas prasības, kas pielāgotas bērniem par to, kādā veidā informācija ir jāsniedz, un pēc iespējas arī par saturu,

— īpašs noteikums, kas pasargātu bērnus no paradumorientētas reklāmas,

— attiecībā uz bērnu datiem ir jāpastiprina nolūka ierobežojuma princips,

— noteiktu kategoriju datus no bērniem nekad nevajadzētu vākt,

— vecuma sliekšnis. Attiecībā uz bērniem, kas jaunāki par noteikto vecumu, informācija būtu jāvāc vienīgi ar skaidru un pārbaudāmu vecāku piekrišanu,

— ja ir nepieciešama vecāku piekrišana, vajadzētu paredzēt noteikumus, kā pārbaudīt bērna vecuma autentiskumu, citiem vārdiem sakot, kā uzzināt, ka bērns

⁽⁴⁰⁾ Piekrišana parasti ir saistīta ar vecumu, kad bērns var slēgt līgumsaistības. Tas ir vecums, kad bērns ir sasniedzis noteiktu brieduma līmeni. Piemēram, Spānijas tiesību aktos ir noteikts, ka, lai vāktu to bērnu personas datus, kam vēl nav 14 gadi, ir nepieciešama vecāku piekrišana. Pēc šā vecuma sasniegšanas bērniem ir jānodod sava piekrišana. Apvienotajā Karalistē Datu aizsardzības likumā nav atsaucies un noteiktu vecumu vai sliekšni. Tomēr AK Datu aizsardzības iestāde ir interpretējusi, ka bērni, kuri vecāki par 12 gadiem, var sniegt piekrišanu. Attiecīgi, bērni, kuri jaunāki par 12 gadiem, nevar sniegt piekrišanu, un, lai iegūtu viņu personas datus, vispirms ir jāsaņem vecāka vai aizbildņa piekrišana.

ir nepilngadīgs, un kā pārbaudīt vecāku piekrišanu. Šajā jomā ES var smelties iedvesmu no citām valstīm, piemēram, Amerikas Savienotajām Valstīm ⁽⁴¹⁾.

6.7. Kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismi

95. Fiziskas personas tiesību nostiprināšanai nebūtu jēgas, ja trūktu efektīva procesuāla mehānisma, lai īstenotu šīs tiesības. Šajā kontekstā EDAU iesaka ES tiesību aktos iekļaut kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus datu aizsardzības pārkāpuma gadījumā. Jo īpaši kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus, kas ļautu pilsoņu grupām apvienot savas prasības vienotā rīcībā, varētu būt iedarbīgs rīks, lai atvieglotu datu aizsardzības noteikumu īstenošanu ⁽⁴²⁾. Šo jauninājumu DG dokumentā "Par privātuma nākotni" atbalstīja datu aizsardzības iestādes.

96. Gadījumos, kad ietekme ir neliela, maz ticams, ka datu aizsardzības noteikumu pārkāpumā cietušie pret datu apstrādātājiem iesniegtu individuālas prasības, ņemot vērā izmaksas, laika patēriņu, neskaidrības, riskus un apgrūtinājumus, kas tiem rastos. Šīs grūtības var pārvarēt vai būtiski atvieglot, ja ir kolektīvās tiesiskās aizsardzības sistēma, kas pārkāpumu upuriem ļauj apvienot savas individuālas prasības vienotā rīcībā. EDAU atbalstītu arī kvalificētu iestāžu, piemēram, patērētāju asociāciju vai valsts iestāžu, pilnvarojumu iesniegt prasības par zaudējumu atlīdzību datu aizsardzības noteikumu pārkāpumu upuru vārdā. Šīs prasības nedrīkstētu kaitēt datu subjekta tiesībām iesniegt individuālas prasības.

97. Kolektīvās prasības ir svarīgas ne tikai, lai nodrošinātu pilnīgu kompensāciju vai cita veida korektīvu darbību, tās netieši īsteno arī atturošu funkciju. Risks, ka saskaņā ar šādām prasībām varētu būt jāatlīdzina lieli kolektīvie zaudējumi, palielinātu datu apstrādātāju centienus efektīvi nodrošināt atbilstību. Attiecībā uz to uzlabota privāta izpilde, izmantojot kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismus, papildinātu valsts izpildiestāžu darbību.

⁽⁴¹⁾ ASV likumā par bērnu tiesību aizsardzību internetā (COPPA) komerciālu tīmekļa vietņu vai tiešsaistes pakalpojumu, kas paredzēti bērniem līdz 13 gadu vecumam, īpašniekiem nosaka pienākumu pirms personīgās informācijas vākšanas saņemt vecāku piekrišanu un komerciālu vispārējās publikas tīmekļa vietņu īpašniekiem apzināt, to kāda daļa apmeklētāju ir bērni.

⁽⁴²⁾ Sk. arī EDAU 2007. gada 25. jūlija atzinumu attiecībā uz Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Darba programmu labākai Datu aizsardzības direktīvas īstenošanai (OV C 255, 27.10.2007., 10. lpp.).

98. Paziņojumā nav norādīta nostāja attiecībā uz šo tematu. EDAU ir zināms par notiekošajām sarunām Eiropas līmenī par patērētāju kolektīvās tiesiskās aizsardzības ieviešanu. Tāpat, pamatojoties uz pieredzi citās tiesību sistēmās, EDAU apzinās pārmērīguma risku, ko varētu radīt šādi mehānismi. Taču viņš uzskata, ka šie faktori nav pietiekami, lai, ņemot vērā ieguvumus, ko tie sniegtu, noraidītu vai atliktu to ieviešanu datu aizsardzības tiesību aktos ⁽⁴³⁾.

7. Organizāciju/personas datu apstrādātāju nozīmes stiprināšana

7.1. Vispārīgie jautājumi

99. EDAU uzskata, ka papildus fizisku personu tiesību nostiprināšanai mūsdienīgā juridiskajā instrumentā ir jābūt iekļautiem arī vajadzīgajiem rīkiem, kas palielinātu datu apstrādātāju atbildību. Vēl konkrētāk, regulējumā ir jābūt iekļautiem pamudinājumiem datu apstrādātājiem privātajā vai valsts pārvaldes sektorā savas uzņēmējdarbības procesos aktīvi iekļaut datu aizsardzības pasākumus. Šie rīki, pirmkārt, būtu lietderīgi, jo, kā iepriekš minēts, tehnoloģiju attīstības rezultātā strauji ir pieaugusi personas datu vākšana, lietošana un pārsūtīšana, kas palielina riskus privātam un fizisku personu personas datu aizsardzībai, un tie ir efektīvi jākompensē. Otrkārt, pašreizējā regulējumā nav – izņemot dažus pienācīgi definētus noteikumus – (sk. turpmāk), šādu rīku, un personas datu apstrādātāji varētu īstenot *reaģējošu* pieeju datu aizsardzībai un privātam un rīkoties vienīgi tad, kad problēma ir radusies. Šāda pieeja atspoguļojas statistikā, kas liecina par vāju atbilstības praksi un datu nozaudēšanu kā problēmu, kas atkarojas.

100. EDAU uzskata, ka esošais regulējums nav pietiekams, lai šajos un nākotnes apstākļos efektīvi aizsargātu personas datus. Jo lielāks ir risks, jo lielāka vajadzība īstenot konkrētus pasākumus, kas informāciju aizsargā praktiskā līmenī un sniedz efektīvu aizsardzību. Ja vien aktīvie pasākumi netiks īstenoti *de facto*, kļūdas, neveiksmes un nolaidība visticamāk turpināsies, apdraudot fizisku personu privātumu šajā aizvien vairāk digitalizētajā sabiedrībā. Lai to panāktu, EDAU ierosina šādus pasākumus.

7.2. Personas datu apstrādātāju pārskatatbildības pastiprināšana

101. EDAU ierosina juridiskajā instrumentā iekļaut jaunu noteikumu, pieprasot datu apstrādātājiem ieviest atbilstīgus un efektīvus pasākumus, lai īstenotu tiesiskā instrumenta principus un pienākumus un pēc pieprasījuma varētu to pierādīt.

⁽⁴³⁾ Dažu valstu tiesību aktos līdzīgi mehānismi jau ir paredzēti.

102. Šāda veida noteikums nav pavisam jauns. Direktīvas 95/46/EK 6. panta 2. punktā ir atsauce uz principiem, kas saistīti ar datu kvalitāti, un ir minēts, ka "personas datu apstrādātājam jānodrošina 1. punkta izpilde". Tāpat arī 17. panta 1. pantā ir noteikts, ka personas datu apstrādātājiem ir jāīsteno atbilstoši tehniski un organizatoriski pasākumi. Tomēr šiem noteikumiem ir ierobežots tvērums. Vispārēja noteikuma par pārskatbildību iekļaušana rosinātu personas datu apstrādātājus īstenot aktīvus pasākumus, lai varētu atbilst visiem datu aizsardzības likuma elementiem.
103. Noteikumam par pārskatbildību būtu tādas sekas, ka personas datu apstrādātājiem būtu pienākums īstenot iekšējus mehānismus un kontroles sistēmas, nodrošinot atbilstību regulējuma principiem un pienākumiem. Piemēram, tas nozīmētu, ka augstākā līmeņa vadībai būtu jāiesaistās datu aizsardzības politikā, plānošanas procedūrās, lai nodrošinātu skaidru visu datu apstrādes procedūru identifikāciju, izmantojot saistošu datu aizsardzības politiku, kas arī ir pastāvīgi jāpārskata un jāatjaunina, lai iekļautu jaunās datu apstrādes operācijas, ievērojot datu kvalitātes, paziņojuma, drošības, piekļuves utt. principus. Tas arī noteiktu, ka personas datu apstrādātājiem ir jāsiglabā pierādījumi, lai iestādēm pēc pieprasījuma varētu pierādīt atbilstību. Arī atbilstības pierādīšana plašai sabiedrībai atsevišķos gadījumos būtu jānosaka kā obligāta. To varētu izdarīt, piemēram, pieprasot personas datu apstrādātājiem iekļaut datu aizsardzību publiskos (gada) pārskatos, kad šie pārskati ir obligāti saskaņā ar citiem pamatojumiem.
104. Protams, ka ieviešamo iekšējo un ārējo pasākumu veidiem ir jābūt atbilstīgiem un atkarīgiem no katra atsevišķa gadījuma faktiem un apstākļiem. Ir atšķirība, vai personas datu apstrādātājs apstrādā pāris simtu klientu ierakstus, kur ietverti tikai vārdi un adreses, vai tas apstrādā miljoniem pacientu ierakstus, tostarp viņu slimības vēsturi. Tas pats attiecas uz īpašiem veidiem, kādos būtu jānovērtē pasākumu efektivitāte. Ir nepieciešama mērogojamība.
105. Vispārīgām vispusīgajām datu aizsardzības tiesiskajam instrumentam nevajadzētu noteikt īpašas pārskatbildības prasības, bet vienīgi tās galvenos elementus. Paziņojumā ir paredzēti atsevišķi elementi, lai pastiprinātu personas datu apstrādātāju atbildību, kas ir ļoti atzīstami. Vēl vairāk, EDAU pilnībā atbalsta to, ka noteiktos apstākļos datu aizsardzības ierēdņiem un privātuma ietekmes novērtējiem būtu jābūt obligātiem.
106. Turklāt EDAU saskaņā ar LESD 290. pantu iesaka deleģēt Komisijai pilnvaras papildināt pamata prasības, kas nepieciešamas, lai atbilstu pārskatbildības standartam. Šādu pilnvaru izmantošana veicinātu personas datu apstrādātāju tiesisko noteiktību un atbilstības saskaņošanu visā ES. Izstrādājot šādu īpašu instrumentu, būtu jāapsver 29. panta darba grupu un EDAU.
107. Visbeidzot, konkrētus pārskatbildības pasākumus, kas jāīsteno personas datu apstrādātājiem, varētu noteikt arī datu aizsardzības iestādes savu izpildes pilnvaru ietvaros. Lai to izdarītu, datu aizsardzības iestādēm būtu jāpiešķir jaunas pilnvaras, kas ļautu tām noteikt korektīvus pasākumus vai sankcijas. Piemēri varētu būt iekšēju atbilstības programmu izveide, lai ieviestu integrētu privātuma aizsardzību konkrētās precēs vai pakalpojumos utt. Korektīvi pasākumi ir jāpiemēro vienīgi, ciktāl tas ir atbilstīgi, samērīgi un lietderīgi, lai nodrošinātu atbilstību piemērojamiem un īstenojamiem tiesiskajiem standartiem.

7.3. Integrēta privātuma aizsardzība

108. Integrēta privātuma aizsardzība attiecas uz datu aizsardzības un privātuma integrēšanu, sākot jau ar to preču, pakalpojumu un procedūru iecerī, kas saistītas ar personas datu apstrādi. EDAU uzskata, ka integrēta privātuma aizsardzība ir pārskatbildības elements. Attiecīgi, personas datu apstrādātājiem būtu prasīts pierādīt, ka tie atbilstīgos gadījumos īsteno integrēto privātuma aizsardzību. Nesen Datu aizsardzības un privātuma komisāru 32. starptautiskajā konferencē pieņēma rezolūciju, kurā bija atzīts, ka integrēta privātuma aizsardzība ir būtiska pamata privātuma aizsardzības daļa ⁽⁴⁴⁾.

109. Direktīvā 95/46/EK ir iekļauti vairāki noteikumi, kas veicina integrētu privātuma aizsardzību ⁽⁴⁵⁾, taču tajā šāds pienākums nav skaidri atzīts. EDAU ir apmierināts ar to, ka paziņojumā integrēta privātuma aizsardzība ir atbalstīta kā rīks, kas nodrošinātu atbilstību datu aizsardzības noteikumiem. Viņš iesaka iekļaut saistošu noteikumu, kurā norādīts "integrētas privātuma aizsardzības" pienākums, kas varētu veidoties, pamatojoties uz Direktīvas 95/46/EK 46. apsvēruma formulējumu. Vēl konkrētāk, šāds noteikums skaidri noteiktu personas

⁽⁴⁴⁾ Rezolūcija par integrētu privātuma aizsardzību, pieņemta datu aizsardzības un privātuma pilnvaroto 32. starptautiskajā konferencē, Jeruzalemē, 2010. gada 27.–29. oktobrī.

⁽⁴⁵⁾ Direktīvā ir iekļauti noteikumi, kas dažādās situācijās netieši pieprasa īstenot integrētu privātuma aizsardzību. Jo īpaši tās 17. pantā ir paredzēts, ka datu apstrādātāji īsteno atbilstošus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai novērstu nelikumīgu datu apstrādi. E-privātuma direktīva ir konkrētāka. Tās 14. panta 3. punktā noteikts: "Ja nepieciešams, var pieņemt pasākumus, lai nodrošinātu, ka gala iekārta ir veidota tā, lai tā būtu savietojama ar lietotāju tiesībām aizsargāt un kontrolēt to personas datu izmantošanu, saskaņā ar Direktīvu 1999/5/EK un Padomes 1986. gada 22. decembra Lēmumu 87/95/EEK par standartizāciju informācijas tehnoloģijas un komunikāciju jomā."

- datu apstrādātājiem pienākumu īstenot tehniskus un organizatoriskus pasākumus gan apstrādes sistēmas izveides laikā, gan pašas apstrādes laikā, jo īpaši, lai nodrošinātu personas datu aizsardzību un novērstu jebkādu nesankcionētu apstrādi ⁽⁴⁶⁾.
110. Pamatojoties uz šādiem noteikumiem, personas datu apstrādātājiem, cita starpā, būtu pienākums nodrošināt, lai datu apstrādes sistēmas būtu izstrādātas tā, lai apstrādātu pēc iespējas mazāk personas datu, ieviest noklusētā privātuma iestatījumus, piemēram, sociālajos tīklos, pēc noklusējuma saglabātu individuālos profilus, neatklājot citiem, un ieviest rīkus, kas ļautu lietotājiem labāk aizsargāt savus personas datus (piemēram, piekļuves kontroles, šifrēšanu).
111. Ieguvumus no skaidrākas atsauces uz integrētu privātuma aizsardzību var apkopot šādi:
- tas uzsvērtu, cik būtisks ir *per se* princips kā rīks, kas palīdzētu nodrošināt to, ka procesi, preces un pakalpojumi tiek izstrādāti, domājot par privātumu,
 - tas samazinātu privātuma pārkāpumu gadījumus un maksimāli samazinātu nevajadzīgu datu vākšanu un dotu iespēju fiziskām personām īstenot reālu izvēli attiecībā uz saviem personas datiem,
 - tas novērstu nepieciešamību vēlāk "likt ielāpus", lai mēģinātu atrisināt problēmas, kuras varētu būt grūti vai pat neiespējami atrisināt,
 - tas arī atvieglotu datu aizsardzības iestādēm šā principa efektīvu piemērošanu un izpildi.
112. Šā pienākuma kombinētās ietekmes rezultātā radīsies lielāks pieprasījums pēc precēm un pakalpojumiem ar integrētu privātuma aizsardzību, kas varētu mudināt nozari apmierināt šādu pieprasījumu. Galvenais, tas būtu jāapsver, lai izveidotu atsevišķu pienākumu, kas paredzēs tādu jaunu preču un pakalpojumu izstrādātājiem un ražotājiem, kam varētu būt ietekme uz datu aizsardzību un privātumu. EDAU iesaka iekļaut šādu atsevišķu pienākumu, kas turpmāk ļautu personas datu apstrādātājiem izpildīt savus pienākumus.
113. Integrētās privātuma aizsardzības iekļaušanu tiesību aktos varētu papildināt ar noteikumu, kas nosaka vispārējas integrētās privātuma aizsardzības prasības, kas piemērojamas
- visās nozarēs, visām precēm un pakalpojumiem, piemēram, saskaņā ar šo principu nodrošinot lietotājam lielākas pilnvaras.
114. Turklāt saskaņā ar LESD 290. pantu EDAU iesaka deleģēt Komisijai pilnvaras vajadzības gadījumā papildināt pamatprasības integrētai privātuma aizsardzībai atsevišķām precēm un pakalpojumiem. Šādu pilnvaru izmantošana veicinātu personas datu apstrādātāju tiesisko noteiktību un atbilstības saskaņošanu visā ES. Izstrādājot šādu specifisku instrumentu, ir jāapspriežas ar 29. panta darba grupu un EDAU (tāpat skatīt 106. punktu par pārskatbildību).
115. Visbeidzot, datu aizsardzības iestādēm būtu jāpiešķir pilnvaras piemērot korektīvus pasākumus vai sankcijas saskaņā ar līdzīgiem ierobežojošiem noteikumiem, kādi ir minēti 107. punktā, ja personas datu apstrādātāji nepārprotami nav īstenojuši noteiktas darbības gadījumos, kad tas būtu nepieciešams.

7.4. Sertifikācijas pakalpojumi

116. Paziņojumā ir atzīta nepieciešamība izpētīt ES sertifikācijas shēmu izveides iespējas precēm un pakalpojumiem atbilstīgi privātuma prasībām. EDAU pilnībā atbalsta šo mērķi un ierosina iekļaut noteikumu, kas nodrošinātu to izveidi un iespējamu ietekmi visā ES, ko vēlāk varētu turpmāk izstrādāt papildu tiesību aktos. Šim noteikumam būtu jāpapildina noteikumi par pārskatbildību un integrētu privātuma aizsardzību.
117. Brīvprātīgas sertifikācijas shēmas ļautu pārbaudīt, vai personas datu apstrādātājs ir īstenojis pasākumus, lai ievērotu tiesiskā instrumenta norādījumus. Turklāt personas datu apstrādātāji vai pat preces un pakalpojumi, kam ir piešķirts šāds sertifikāts, varētu gūt konkurences pārsvaru pār citiem. Šādas shēmas arī palīdzētu datu aizsardzības iestādēm pildīt uzraudzības un izpildes lomu.

8. Globalizācija un piemērojami tiesību akti

8.1. Skaidra nepieciešamība veikt konsekventāku aizsardzību

118. Kā iepriekš ir norādīts 2. nodaļā, ir ievērojami palielinājušies personas datu pārsūtīšana pāri ES robežām saistībā ar jauno tehnoloģiju attīstību, daudz nacionālu uzņēmumu nozīmi un aizvien lielāku valdību ietekmi personas datu apstrādē un kopīgošanā starptautiskā mērogā. Šis ir viens no galvenajiem iemesliem, kas pamato pašreizējā tiesiskā regulējuma pārskatīšanu. Tātad šī ir viena no jomām, kurās EDAU pieprasa vērienu un efektivitāti, jo te ir skaidri nepieciešama konsekventāka aizsardzība, ja datus apstrādā ārpus ES.

⁽⁴⁶⁾ Saskaņā ar šā brīža regulējumu 46. apsvēruma ietvaros personas datu apstrādātājiem ieviest šādus pasākumus, taču apsvērumam, protams, nav saistoša spēka.

8.2. Ieguldījums starptautiskos noteikumos

119. EDAU uzskata, ka ir jāveic lielāks ieguldījums starptautisku noteikumu attīstībā. Lielāka saskaņošana attiecībā uz personas datu aizsardzības līmeni visā pasaulē ievērojami noskaidrotu vērā ņemamo principu būtību un datu pārsūtīšanas noteikumus. Šiem globālajiem noteikumiem būtu jāsapņo prasība pēc augstiem datu aizsardzības standartiem, ieskaitot galvenos ES datu aizsardzības elementus, ar reģionālajām īpatnībām.
120. EDAU atbalsta vērienīgo darbu, kas līdz šim paveikts datu aizsardzības pilnvaroto starptautiskās konferences ietvaros, lai attīstītu un izplatītu tā dēvētos "Madrīdes standartus", lai tos integrētu saistošā instrumentā un, iespējams, ierosinātu starpvaldību konferenci⁽⁴⁷⁾. EDAU aicina Komisiju īstenot nepieciešamās iniciatīvas, lai atvieglotu šā mērķa realizēšanu.
121. EDAU uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt arī konsekveni starp šo starptautisko standartu iniciatīvu, pašreizējo ES datu aizsardzības regulējuma pārskatīšanu un citiem noteikumiem, piemēram, pašreizējo ESAO privātuma vadlīniju un Eiropas Padomes 108. konvencijas pārskatīšanu, kas šobrīd pieejamas trešo valstu parakstīšanai (sk. arī 17. punktu). EDAU uzskata, ka te Komisijai ir būtiska nozīme sarunās ar ESAO un Eiropas Padomi konkretizējot, kā tā veicinās šādu konsekveni.

8.3. Piemērojamo tiesību aktu kritēriju precizēšana

122. Tā kā pilnīgu konsekveni nav viegli panākt, vismaz tuvākajā nākotnē joprojām saglabāsies noteiktas atšķirības starp tiesību aktiem ES un *a fortiori* aiz ES robežām. EDAU uzskata, ka jaunajam tiesiskajam instrumentam būs jāprecizē piemērojamo tiesību aktu kritēriji un jānodrošina racionalizēti mehānismi datu plūsmām, kā arī datu plūsmās iesaistīto dalībnieku pārskatītārbildība.
123. Pirmkārt, tiesiskajam instrumentam ir jānodrošina, lai ES tiesību akti būtu piemērojami tad, ja personas datus apstrādā ārpus ES robežām, bet pastāv pamatota prasība piemērot ES tiesību aktus. Piemērs, kādēļ tas ir vajadzīgs, ir ārpus Eiropas mākoņdatošanas pakalpojumi, kas paredzēti ES iedzīvotājiem. Vidē, kur dati netiek fiziski uzglabāti un apstrādāti noteiktā vietā, kur pakalpojuma sniedzējiem un lietotājiem, kas atrodas dažādās valstīs, ir ievērojama ietekme uz datiem, ir grūti apzināt, kas ir atbildīgs par atbilstību kuriem datu aizsardzības principiem. Jo īpaši datu aizsardzības iestādes sniedz norādījumus par to, kā

šādos gadījumos interpretēt un piemērot Direktīvu 95/46/EK, bet ar norādījumiem vien nepietiek, lai šādā jaunā vidē nodrošinātu tiesisko noteiktību.

124. Nepieciešamību Eiropas teritorijā panākt lielāku tiesiskā regulējuma precizitāti un vienkāršotus kritērijus, kā noteikt, kuri tiesību akti ir piemērojami, nesenoajā atzinumā uzsvēra 29. panta darba grupa⁽⁴⁸⁾.
125. EDAU uzskata, ka vēlāmā iespēja būtu tiesisko instrumentu izklāstīt regulā, kas radītu identiskus noteikumus, kuri piemērojami visās dalībvalstīs. Regula nepieciešamību noteikt piemērojamos tiesību aktus padarītu mazāk svarīgu. Šis ir viens no iemesliem, kādēļ EDAU atbalsta regulas pieņemšanu. Taču arī regula dalībvalstīm varētu atstāt zināmu rīcības brīvību. Ja jaunajā instrumentā saglabāsies būtiska rīcības brīvība, EDAU atbalstītu darba grupas ierosinājumu pāriet no dažādu valstu tiesību aktu izklaidētas piemērošanas pie centralizētas vienotu tiesību aktu piemērošanas visās dalībvalstīs, kur atrodas personas datu apstrādātāja uzņēmumi. Turklāt viņš ir par labāku sadarbību un koordināciju starp datu aizsardzības iestādēm starptautiskās lietās un sūdzībās (sk. 10. nodaļu).

8.4. Datu plūsmu mehānismu racionalizēšana

126. Konsekvenes un augsta līmeņa kritēriju nepieciešamība ir jāņem vērā ne tikai saistībā ar globāliem datu aizsardzības principiem, bet arī attiecībā uz starptautisku pārsūtīšanu. EDAU pilnībā atbalsta Komisijas mērķi racionalizēt pašreizējās starptautiskas datu pārsūtīšanas procedūras un nodrošināt vienveidīgu un saskaņotu pieeju attiecībās ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām.
127. Datu plūsmas mehānismā ir iekļauta gan pārsūtīšanu privātajā sektorā, jo īpaši, izmantojot līguma klauzulas vai Saistošos uzņēmuma noteikumus (BCR), gan pārsūtīšanu starp valstu iestādēm. BCR ir viens no elementiem, kur būtu vēlams saskaņotāka un racionalizētāka pieeja. EDAU iesaka jaunajā tiesiskajā instrumentā skaidri aplūkot BCR apstākļus⁽⁴⁹⁾:

- skaidri atzīstot BCR kā rīkus, kas nodrošina atbilstīgus aizsardzības pasākumus,
- paredzot galvenos elementus/apstākļus BCR pieņemšanai,

⁽⁴⁷⁾ Kā ierosināts Rezolūcijā par starptautiskajiem standartiem, kas pieņemta datu aizsardzības un privātuma pilnvaroto 32. starptautiskajā konferencē, Jeruzalemē, 2010. gada 27.–29. oktobrī.

⁽⁴⁸⁾ DG 29 Atzinums 8/2010 par piemērojamiem tiesību aktiem, WP 179.

⁽⁴⁹⁾ Par starptautisku nosūtīšanu sk. arī atzinuma 8. nodaļu.

- nosakot sadarbības procedūras BCR pieņemšanai, ieskaitot galvenās uzraudzības iestādes (vienas pieturas aģentūra) atlases kritērijus.

9. Policijas un tiesu iestāžu joma

9.1. Vispārīgais instruments

128. Komisija vairākkārt ir uzsvērusi to, cik svarīgi ir stiprināt datu aizsardzību tiesībaizsardzības un noziegumu novēršanas kontekstā, kur apmaiņa ar personu informāciju un tās lietošana ir būtiski pieaugusi. Tāpat arī Stokholmas programma, kuru apstiprināja Eiropas Padome, atsaucas uz stingru datu aizsardzības režīmu kā galveno priekšnoteikumu ES informācijas pārvaldības stratēģijai šajā jomā⁽⁵⁰⁾.
129. Vispārīgā datu aizsardzības regulējuma pārskatīšana ir lieliska iespēja panākt virzību šajā jautājumā, jo īpaši tādēļ, ka paziņojumā Pamatlēmums 2008/977 ir pareizi raksturots kā neatbilstīgs⁽⁵¹⁾.
130. Šā atzinuma 3.2.5. nodaļā EDAU pierādīja, kādēļ policijas un tiesu iestāžu joma būtu jāiekļauj vispārīgā instrumentā. Policijas un tiesu iestāžu iekļaušanai ir arī virkne papildu priekšrocību. Tas nozīmē, ka noteikumi vairs neattieksies tikai uz pārrobežu datu apmaiņu⁽⁵²⁾, bet arī uz iekšzemes apstrādi. Pienācīga personas datu apmaiņas ar trešām valstīm aizsardzība būs labāk garantēta arī saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Turklāt DAI būs tādas pašas paplašinātas un saskaņotas pilnvaras attiecībā uz policiju un tiesu iestādēm, kādas tām ir attiecībā uz citiem personas datu apstrādātājiem. Visbeidzot, pašreizējais 13. pants, kas ļauj dalībvalstīm pieņemt īpašus tiesību aktus, lai īpašu sabiedrības interešu dēļ ierobežotu pienākumus un tiesības, kas noteiktas saskaņā ar vispārējo instrumentu, būs jāpiemēro tādā pašā ierobežojošā veidā, kā tas piemērojams citām jomām. Īpašie aizsardzības pasākumi, kas šajā nozarē paredzēti vispārīgajā instrumentā, būs jāievēro arī valstu tiesību aktos, kuri pieņemti policijas un tiesu iestāžu sadarbības jomā.

9.2. Papildu īpašie noteikumi policijai un tiesu iestādēm

131. Tomēr šāda iekļaušana neizslēdz īpašus noteikumus un atkāpes, kurās pienācīgi ņemta vērā šā sektora specifika atbilstoši Lisabonas līgumam pievienotajai 21. deklarācijai.

⁽⁵⁰⁾ Sk. EDAU 2010. gada 30. septembra atzinumu par Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "Pārskats par informācijas pārvaldību brīvības, drošības un taisnīguma jomā", 9.–19. punkts.

⁽⁵¹⁾ Sk. iepriekš 3.2.5. nodaļu.

⁽⁵²⁾ Tāda šobrīd ir Pamatlēmuma 2008/977 ierobežotā darbības joma.

Ierobežojumus datu subjekta tiesībām var noteikt, taču tiem ir jābūt nepieciešamiem, samērīgiem un tie nedrīkst kaitēt pašu tiesību būtiskiem elementiem. Šajā kontekstā ir jāuzsver, ka Direktīva 95/46/EK, tostarp 13. pants, šobrīd tiek piemērota tiesībaizsardzībai dažādās jomās (piemēram, nodokļi, muitas, krāpšanas apkarošana), kuras būtiski neatšķiras no daudzām darbībām policijas un tiesu iestāžu jomā.

132. Turklāt ir jāievieš arī īpaši aizsardzības pasākumi, lai atbalstītu datu subjektu, piešķirot tam papildu aizsardzību jomā, kurā personas datu apstrāde varētu būt apgrūtinotāka.
133. Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAU uzskata, ka jaunajā regulējumā saskaņā ar 108. konvenciju un Ieteikumu Nr. R (87) 15 ir jāiekļauj vismaz šādi elementi:

- ir jāatšķir dažādas datu un datņu kategorijas atkarībā no to precizitātes un uzticamības, atbalstot principu, ka dati, kas balstīti uz faktiem, ir jānodala no datiem, kas balstīti uz viedokļiem vai personīgo novērtējumu,
- ir jāatšķir dažādu kategoriju datu subjekti (aizdomās turamie, cietušie, liecinieki utt.) un datnes (pagaidu, pastāvīgās un izlūkošanas datnes). To personu datu apstrādei, kuri nav aizdomās turamie, ir jāparedz īpaši noteikumi un aizsardzības pasākumi,
- mehānismi, lai nodrošinātu periodisku pārbaudi un labošanu, lai nodrošinātu apstrādājamo datu kvalitāti,
- var iecerēt īpašus noteikumus un/vai aizsardzības pasākumus attiecībā uz (aizvien būtiskāko) biometrijas un ģenētisko datu apstrādi tiesībaizsardzības nozarē. To lietošana ir pieļaujama tikai tad, kad nav pieejami citi, mazāk apgrūtinotāji līdzekļi, kas varētu sniegt to pašu rezultātu⁽⁵³⁾,

- noteikumi par personas datu pārsūtīšanu iestādēm, kas nav kompetentas, un privātām personām, kā arī par tiesībsargājošo iestāžu piekļuvi privāto personu savāktiem personas datiem un par to apstrādi.

⁽⁵³⁾ Attiecībā uz to sk. DG dokumentu "Par privātuma nākotni", 112. punkts.

9.3. Sektora īpašie datu aizsardzības režīmi

134. Paziņojumā ir norādīts, ka "Pamatlēmums neaizstāj daudzos sektorālos tiesību aktus policijas un tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās, kas pieņemti ES līmenī, jo īpaši tos, kas regulē Eiropola, *Eurojust*, Šengenas informācijas sistēmas (SIS) un Muitas informācijas sistēmas (CIS) darbību, kuros arī ir ietverti īpaši datu aizsardzības režīmi un/vai atsauce uz Eiropas Padomes datu aizsardzības dokumentiem".
135. EDAU uzskata, ka jaunajam tiesiskajam regulējumam ir jābūt, cik vien iespējams, skaidram, vienkāršam un konsekventam. Gadījumā, ja ir dažādu režīmu paplašinājumi, kas piemērojami, piemēram, Eiropolam, *Eurojust*, SIS un *Prüm*, atbilstība noteikumiem paliek vai pat kļūst vēl sarežģītāka. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ EDAU atbalsta vispusīgu tiesisko instrumentu visām jomām.
136. Tomēr EDAU saprot, ka dažādu sistēmu noteikumu saskaņošana prasīs ievērojamu darbu, kas jāveic rūpīgi. EDAU uzskata, ka paziņojumā minētajai pakāpeniskajai pieejai ir jēga tik ilgi, kamēr ir skaidra un acīmredzama apņemšanās konsekventi un efektīvi nodrošināt augsta līmeņa datu aizsardzību. Proti:
- pirmajā posmā vispārīgais tiesiskais instruments datu aizsardzībai ir jāpadara piemērojams visai apstrādei policijas un tiesu iestāžu sadarbības jomā, tostarp precizējumus policijai un tiesu iestādēm (sk. 9.2. sadaļu),
 - otrajā posmā ar šo vispārējo instrumentu ir jāaskaņo īpašie datu aizsardzības režīmi. Komisijai pašai ir jāapņemas pieņemt priekšlikumus šim otrajam posmam īsā un noteiktā laika periodā.

10. DAI un sadarbība starp DAI

10.1. DAI nozīmes stiprināšana

137. EDAU pilnībā atbalsta Komisijas mērķi risināt jautājumu par datu aizsardzības iestāžu (DAI) statusu un vēl skaidrāk nostiprināt to neatkarību, resursus un izpildes pilnvaras.
138. EDAU arī uzstāj, ka jaunajā tiesiskajā instrumentā ir nepieciešams noskaidrot būtisko DAI neatkarības jēdzienu. Eiropas Savienības Tiesa nesen ir pieņēmusi lēmumu šajā jautājumā lietā C-518/07⁽⁵⁴⁾, kur tā uzsvēra, ka neatka-

rība nozīmē jebkādas ārējās ietekmes neesamību. DAI nevar ne lūgt, ne pieņemt kāda norādījumus. EDAU ierosina šīs neatkarības elementus skaidri kodificēt tiesību aktos.

139. Lai DAI varētu pildīt savus uzdevumus, tām jāpiešķir pietiekami cilvēku un finanšu resursi. EDAU ierosina šo prasību iekļaut tiesību aktos.⁽⁵⁵⁾ Visbeidzot tas uzsver nepieciešamību pārliecināties, ka iestādēm ir pilnībā saskaņotas pilnvaras attiecībā uz izmeklēšanu un attiecībā uz pietiekamu atturošu un korektīvu pasākumu un sankciju piemērošanu. Tas veicinātu tiesisko noteiktību datu subjektiem un personas datu apstrādātājiem.
140. DAI neatkarības, resursu un pilnvaru nostiprināšanai ir jānorit līdz ar pastiprinātu sadarbību daudzpusējā līmenī, jo īpaši ņemot vērā pieaugošo datu aizsardzības jautājumu skaitu Eiropas mērogā. Galvenā infrastruktūra, kas jāizmanto šādai sadarbībai, noteikti ir 29. panta darba grupa.

10.2. Darba grupas nozīmes stiprināšana

141. Vēsture liecina, ka kopš darbības sākuma 1997. gadā līdz šim brīdim grupas darbība ir izvēršusies. Tā ir panākusi lielāku neatkarību un praksē vairs nav uzskatāma par vienkāršu Komisijas konsultatīvo darba grupu. EDAU ierosina turpmāk uzlabot darba grupas darbību, tostarp attiecībā uz tās infrastruktūru un neatkarību.
142. EDAU uzskata, ka grupas ietekmīgums ir cieši saistīts ar tās dalībnieku neatkarību un pilnvarām. Darba grupas autonomija ir jānodrošina jaunajā tiesiskajā regulējumā saskaņā ar kritērijiem, kurus DAI pilnīgai neatkarībai Eiropas Savienības Tiesa izklāstīja lietā C-518/07. EDAU uzskata, ka darba grupai būtu arī jānodrošina pietiekami resursi, budžets un jāpaplašina sekretariāts, lai sekmētu tās ieguldījumu.

143. Attiecībā uz darba grupas sekretariātu EDAU novērtē faktu, ka tas ir iekļauts Tieslietu ĢD datu aizsardzības vienībā, jo darba grupa var gūt labumu no efektīviem un elastīgiem kontaktiem un saņemt jaunāko informāciju par datu aizsardzības attīstību. Taču, no otras puses, viņš puda bažas par faktu, ka Komisija (konkrētāk – vienība) vienlaicīgi ir darba grupas atzinumu locekle, sekretariāts un adresāts. Tas attaisnotu lielāku sekretariāta neatkarību. EDAU aicina Komisiju, konsultējoties ar ieinteresētajām personām, izvērtēt, kā varētu vīslabāk nodrošināt šo neatkarību.

⁽⁵⁴⁾ Lieta C-518/07, *Komisija/Vācija*, ECR vēl nav publicēts.

⁽⁵⁵⁾ Sk. piemēru Regulas (EK) Nr. 45/2001 43. panta 2.punktā, kurā ir iekļauta šāda prasība EDAU.

144. Visbeidzot, lai nostiprinātu DAI pilnvaras, lielākas pilnvaras ir nepieciešamas arī darba grupai, strukturā iekļaujot labākus noteikumus un aizsardzības pasākumus, un lielāku pārredzamību. Tas attiecas gan uz darba grupas padomdevēja lomu, kā arī izpildes lomu.

10.3. Darba grupas padomdevēja loma

145. Ja runa ir par grupas padomdevēja lomu Komisijai, ir efektīvi jāīsteno darba grupas nostāja, jo īpaši saistībā ar direktīvas un citu datu aizsardzības instrumentu principu interpretēšanu un piemērošanu, citiem vārdiem sakot, lai nodrošinātu darba grupas nostājas autoritatīvu raksturu. Starp DAI ir jānotiek turpmākām pārrunām, lai apzinātu, kādā veidā to iekļaut tiesiskajā instrumentā.

146. EDAU ierosina risinājumus, kas darba grupas atzinumus padarītu autoritatīvākus, būtiski nemainot tās darbības veidu. EDAU ierosina iekļaut pienākumu DAI un Komisijai īpaši ņemt vērā darba grupas pieņemtos atzinumus un kopējo nostāju, pamatojoties uz modeli, kas pieņemts Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādes (BEREC) nostājām⁽⁵⁶⁾. Turklāt jaunais tiesiskais instruments varētu noteikt darba grupai skaidru uzdevumu pieņemt "skaidrojošus ieteikumus". Šādi alternatīvie risinājumi piešķirtu darba grupas nostājām nozīmīgāku lomu arī Tiesās.

10.4. Koordinēta izpilde, ko veic darba grupa

147. Saskaņā ar pašreizējo regulējumu datu aizsardzības tiesību aktu izpilde dalībvalstīs ir atstāta 27 datu aizsardzības iestāžu ziņā un koordinēšana attiecībā uz konkrētām lietām ir neliela. Ja runa ir par lietām, kur ir iesaistīta vairāk nekā viena dalībvalsts, vai tām nepārprotami ir globāls mērogs, uzņēmumiem, kas spiesti vienas darbības dēļ sadarboties ar dažādām valsts iestādēm, palielina izdevumus un paaugstina nekonekventas piemērošanas risku: izņēmuma gadījumos viena veida apstrādes darbības viena DAI var uzskatīt par likumīgām, bet cita par aizliegtām.

148. Dažām lietām ir stratēģisks mērogs, kuru vajadzētu risināt centralizēti. 29. panta darba grupa atvieglot darbību koor-

dinēšanu un izpildi⁽⁵⁷⁾ starp DAI, risinot lielus datu apstrādes jautājumus ar šādu starptautisku saistību. Tas ir saistīts ar sociālajiem tīkliem un meklēšanas rīkiem⁽⁵⁸⁾, kā arī attiecas uz koordinētām pārbaudēm, ko veic dažādās dalībvalstīs saistībā ar telekomunikāciju un veselības apdrošināšanas jautājumiem.

149. Tomēr saskaņā ar pašreizējo regulējumu izpildes darbībām, kuras var īstenot darba grupa, ir ierobežojumi. Darba grupa var pieņemt kopējo nostāju, taču nav tāda instrumenta, kas nodrošinātu, ka šī nostāja tiks efektīvi īstenotas praksē.

150. EDAU ierosina tiesiskajā regulējumā iekļaut papildu noteikumus, kas atbalstītu koordinētu izpildi, jo īpaši:

— pienākumu nodrošināt, lai DAI un Komisija īpaši ņemtu vērā darba grupas pieņemtos atzinumus un kopējo nostāju⁽⁵⁹⁾,

— pienākumu DAI patiesi sadarboties savstarpēji un ar Komisiju, un ar DG 29⁽⁶⁰⁾. Praktisks piemērs patiesai sadarbībai varētu būt procedūras noteikšana, saskaņā ar kuru DAI informē Komisiju vai darba grupu gadījumā, ja ir piemēroti valsts izpildes pasākumi ar pārrobežu elementu, pēc analogijas ar procedūru, kas piemērojama saskaņā ar pašreizējo regulējumu saistībā ar valsts atbilstības lēmumiem,

— konkretizējot balsošanas noteikumus, lai palielinātu DAI ieguldījumu, īstenojot darba grupas lēmumus. Varētu paredzēt, ka darba grupa plāno vienprātīgu lēmumu pieņemšanu un, ja vienprātība nav panākta, veic izpildi vienīgi ar kvalificētu balsu vairākumu.

⁽⁵⁷⁾ Līdz ar 29. panta darba grupai Eiropas datu aizsardzības pilnvarotie pirms aptuveni desmit gadiem izveidoja pastāvīgu darba grupu, kuras mērķis bija koordinētā veidā risināt pārrobežu sūdzības. Lai gan šai darba grupai ir nenoliedzama pievienotā vērtība saistībā ar apmaiņu starp DAI darbiniekiem un tā nodrošina uzticamu kontaktpunktu tīklu, tomēr to nevar uzskatīt par koordinēšanas mehānismu lēmumu pieņemšanai.

⁽⁵⁸⁾ Sk. DG 29 2010. gada 12. maija un 2010. gada 26. maija vēstules, kas publicētas DG 29 tīmekļa vietnē (http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/2010-others_en.htm).

⁽⁵⁹⁾ Kā iepriekš minēts, līdzīgs pienākums ir minēts Regulā (EK) Nr. 1211/2009, kas nosaka Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādes (BEREC) nozīmi.

⁽⁶⁰⁾ Sk. iepriekš minētās Regulas (EK) Nr. 1211/2009 3. pantu.

⁽⁵⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1211/2009 (2009. gada 25. novembris), ar ko izveido Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādi (BEREC) un biroju (OV L 337, 18.12.2009, 1. lpp.).

Papildus tam uzskaitījumā varētu būt paredzēts, ka tām DAI, kas par dokumentu balsojušas pozitīvi, ir pienākums vai politiska apņemšanās īstenot to valsts līmenī.

151. EDAU iebilstu pret stingrāku pasākumu, piemēram, saistoša spēka piešķiršanu DG29 nostājām, ieviešanu. Tas apdraudētu individuālu DAI neatkarības statusu, kas dalībvalstīm ir jāgarantē saskaņā ar valstu tiesību aktiem. Ja darba grupas lēmumiem būtu tieša ietekme uz trešām personām, piemēram, personas datu apstrādātājiem, ir jāparedz jaunas procedūras, tostarp aizsardzības pasākumi, piemēram, pārredzamība un tiesiskā aizsardzība, tostarp iespēja iesniegt apelāciju Eiropas Savienības Tiesā.

10.5. Sadarbība starp EDAU un darba grupu

152. Ir jānoregulē arī veids, kādā EDAU sadarbojas ar darba grupu. EDAU ir darba grupas loceklis, un viņš grupā sniedz ieguldījumu nostājā par galvenajām ES stratēģiskajām izstrādēm, nodrošinot atbilstību EDAU nostājai. EDAU norāda uz aizvien pieaugošu tādu privātuma aizsardzības jautājumu skaitu gan privātajā, gan valsts pārvaldes sektorā, kam daudzās dalībvalstīs ir saistība ar valsts līmeni un kur darba grupai ir īpaša loma.
153. EDAU ir papildu uzdevums konsultēt par attīstību ES kontekstā, kas ir jāsaģlabā. Kā ES struktūra EDAU īsteno šo padomdevēja kompetenci attiecībā uz ES iestādēm, tāpat kā valstu DAI sniedz padomus savām valdībām.
154. EDAU un darba grupa darbojas no dažādām, bet savstarpēji papildinošām perspektīvām. Tādēļ ir nepieciešams saglabāt un, iespējams, uzlabot koordinēšanu starp darba grupu un EDAU, lai panāktu, ka darbs galvenajos datu aizsardzības jautājumos tiek veikts kopīgi, piemēram, regulāri saskaņojot darba kārtības⁽⁶¹⁾ un nodrošinot pārredzamību jautājumos, kam ir lielāks valsts vai īpašs ES aspekts.
155. Pašreizējā direktīvā koordinēšana nav minēta tā vienkāršā iemesla dēļ, ka laikā, kad direktīva tika pieņemta, EDAU vēl nepastāvēja, bet pēc sešiem pastāvēšanas gadiem EDAU un darba grupas savstarpējā papildināmība ir skaidri redzama un to varētu atzīt oficiāli. EDAU atgādina, ka saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001 viņa pienākums ir sadarboties ar valstu DAI un piedalīties darba grupas

darbībās. EDAU iesaka jaunajā tiesiskajā instrumentā skaidri pieminēt sadarbību un vajadzības gadījumā to strukturēt, piemēram, nosakot sadarbības procedūru.

10.6. Sadarbība starp EDAU un DAI ES sistēmu uzraudzībā

156. Šie apsvērumi ir piemērojami arī jomām, kurās uzraudzība ir jākoordinē arī Eiropas un valstu līmenī. Tas attiecas uz ES iestādēm, kas apstrādā ievērojamus datu apjomus, ko iesniegušas valstu iestādes vai uz liela mēroga informācijas sistēmām ar Eiropas un valsts komponentu.
157. Pašreizējā sistēma dažām ES iestādēm un liela mēroga informācijas sistēmām, piemēram, Eiropolam, *Eurojust* un pirmās paaudzes Šengenas informācijas sistēmai (*SIS*), ir apvienotās uzraudzības iestādes, kurās ir valstu DAI pārstāvji, un tas ir palicis pēc starpvaldību sadarbības laikā pirms Lisabonas līguma pieņemšanas, un vairs neatbilst ES iestāžu struktūrai, kuras neatņemama sastāvdaļa šobrīd ir Eiropols un *Eurojust* un kur tagad ir iekļauta arī *Schengen acquis*⁽⁶²⁾.
158. Paziņojumā ir norādīts, ka Komisija 2011. gadā uzsāks konsultācijas ar ieinteresētajām personām par šo uzraudzības sistēmu pārskatīšanu. EDAU aicina Komisiju pēc iespējas ātrāk (īsā un konkrētā laika periodā, sk. iepriekš) pieņemt savu nostāju notiekošajās pārrunās par uzraudzību. EDAU šajās pārrunās pieņems šādu viedokli.
159. Kā izejas punkts ir jāgarantē, lai visas uzraudzības iestādes izpildītu obligātās prasības par neatkarību, resursiem un izpildes pilnvarām. Turklāt ir jānodrošina, lai tiktu ņemtas vērā perspektīvas un īpašās zināšanas, kas pastāv ES līmenī. Tas nozīmē, ka sadarbībai ir jānotiek ne tikai starp valstu iestādēm, bet arī ar Eiropas DAI (šobrīd EDAU). EDAU uzskata par nepieciešamu ievērot modeli, kas izpilda šīs prasības⁽⁶³⁾.
160. Pēdējos gados ir attīstīts "koordinētās uzraudzības" modelis. Šāds uzraudzības modelis, kas šobrīd darbojas *Eurodac* un Muitas informācijas sistēmas daļās, drīz tiks paplašināts līdz Vizu informācijas sistēmai (*VIS*) un otrās paaudzes Šengenas informācijas sistēmai (*SIS II*). Šim modelim ir trīs pakāpes: 1) uzraudzība valsts līmenī, ko veic DAI; 2) uzraudzība ES līmenī, ko nodrošina EDAU;

⁽⁶¹⁾ Piemēram, pamatojoties uz likumdošanas darbību sarakstu, ko publicē ik gadus un regulāri atjaunina, kas pieejams EDAU tīmekļa vietnē.

⁽⁶²⁾ Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 45/2001 EDAU ir pienākums sadarboties ar šīm iestādēm.

⁽⁶³⁾ Attiecībā uz *Eurojust* modeli ir jāņem vērā tas, ka datu aizsardzības uzraudzībai ir jārespektē tiesu varas neatkarība, ciktāl *Eurojust* apstrādā datus krimināllietu kontekstā.

3) tiek nodrošināta koordinēšana, organizējot regulāras tikšanās, ko sasauc EDAU, kas darbojas kā koordinēšanas mehānisma sekretariāts. Šis modelis ir izrādījies veiksmīgs un efektīvs, un turpmāk tāds ir jāparedz arī citām informācijas sistēmām.

C. KĀ UZLABOT PAŠREIZĒJĀ REGULĒJUMA PIEMĒROŠANU?

11. Īstermiņā

161. Kamēr notiek pārskatīšanas process, ir jācenšas nodrošināt pilnīgu un efektīvu pastāvošo noteikumu īstenošanu. Šie noteikumi joprojām būs piemērojami līdz jaunā regulējuma pieņemšanai un tad ieviesti dalībvalstu tiesību aktos. Šajā virzienā var apzināt vairākus darbību veidus.

162. Pirmkārt, Komisijai ir jāturpina uzraudzīt dalībvalstu atbilstību Direktīvai 95/46/EK, kur tas nepieciešams, izmantojot savas izpildes pilnvaras saskaņā ar LESD 258. pantu. Nesen ir uzsākta pārkāpuma procedūra par to, ka nav pareizi īstenots Direktīvas 28. pants attiecībā uz prasību par DAI neatkarību⁽⁶⁴⁾. Arī citās jomās ir jāuzrauga un jāizpilda pilnīga atbilstība.⁽⁶⁵⁾ Tādēļ EDAU atzinīgi novērtē un pilnībā atbalsta paziņojumā norādīto Komisijas apņemšanos īstenot aktīvu pārkāpuma procedūru ierosināšanas politiku. Komisijai ir arī jāturpina ar dalībvalstīm strukturēts dialogs par īstenošanu⁽⁶⁶⁾.

163. Otrkārt, ir jāveicina izpilde valstu līmenī, lai nodrošinātu praktisku datu aizsardzības noteikumu piemērošanu, tostarp attiecībā uz jaunām tehnoloģijām un globālo procesu dalībniekiem. DAI ir pilnībā jāizmanto izmeklēšanas un piespiedu pasākumu īstenošanas pilnvaras. Tāpat ir svarīgi, lai praksē tiktu pilnīgi īstenotas esošās subjektu tiesības, jo īpaši piekļuves tiesības.

164. Treškārt, šķiet, ka īstermiņā ir nepieciešama lielāka izpildes koordinēšana. Šajā saistībā ļoti būtiska ir DG 29 un tās skaidrojošo dokumentu loma, taču arī DAI ir jāveic viss iespējams, lai īstenotu tos praksē. Ir jāizvairās no atšķirīgiem risinājumiem ES mēroga vai globālās lietās, un

darba grupā var un vajag panākt kopīgu pieeju. Ievērojamu pievienoto vērtību var sniegt arī ES mēroga koordinētas izmeklēšanas darba grupas vadībā.

165. Ceturtkārt, ir aktīvi "jāiestrādā" datu aizsardzības principi jaunajos noteikumos, kuriem varētu būt tieša vai netieša ietekme uz datu aizsardzību. ES līmenī EDAU veic lielu darbu, lai uzlabotu Eiropas tiesību aktus, un šis darbs ir jāpiemēro arī valstu līmenī. Tādēļ datu aizsardzības iestādēm ir pilnībā jāizmanto savas padomdevēja pilnvaras, lai nodrošinātu šādu aktīvu pieeju. Datu aizsardzības iestādēm, tostarp EDAU, var būt aktīva loma tehnoloģiju attīstības uzraudzībā. Uzraudzība ir svarīga, lai varētu agrīnā posmā apzināt jaunās tendences, izcelt iespējamo saistību ar datu aizsardzību, atbalstīt aizsardzībai draudzīgus risinājumus un informēt ieinteresētās personas.

166. Visbeidzot, ir aktīvi jāveicina sadarbība starp dažādiem dalībniekiem starptautiskā līmenī. Tādēļ ir svarīgi nostiprināt starptautiskos sadarbības instrumentus. Tādas iniciatīvas kā Madrides standarti un notiekošais darbs Eiropas Padomē un ESAO ir pelnījušas pilnīgu atbalstu. Šajā kontekstā ļoti pozitīvi ir tas, ka tagad starptautiskās konferences ietvaros arī ASV Federālā tirdzniecības komisija ir pievienojusies privātuma un datu aizsardzības pilnvaroto saimei.

D. SECINĀJUMI

VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

167. EDAU atzinīgi novērtē Komisijas paziņojumu kopumā, jo ir pārliecināts, ka esošās personas datu aizsardzības ES tiesiskās sistēmas pārskatīšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu efektīvu aizsardzību aizvien vairāk attīstītajā un globalizētajā informācijas sabiedrībā.

168. Paziņojumā ir apzināti galvenie jautājumi un problēmas. EDAU piekrīt Komisijas viedoklim, ka nākotnē joprojām būs vajadzīga stingra datu aizsardzības sistēma, jo esošie vispārīgie datu aizsardzības principi joprojām ir derīgi sabiedrībā, kurā notiek būtiskas izmaiņas. EDAU piekrīt paziņojuma apgalvojumam, ka problēmas ir milzīgas, un norāda, ka piedāvātajiem risinājumiem ir jābūt tikpat vērienīgiem un jāveicina aizsardzības efektivitāte. Tādēļ viņš attiecībā uz vairākiem punktiem pieprasa vērienīgāku pieeju.

169. EDAU pilnībā atbalsta vispusīgu pieeju datu aizsardzībai. Tomēr viņš pauž nožēlu, ka Komisija no kopējā tiesiskā instrumenta ir izslēgusi noteiktas jomas, piemēram, datu apstrādi ES iestādēs un struktūrās. Ja Komisija nolemtu

⁽⁶⁴⁾ Sk. iepriekš minēto lietu C-518/07 un Komisijas 2010. gada 28. oktobra paziņojumu presei (IP/10/1430).

⁽⁶⁵⁾ Komisija ir uzsākusi pārkāpuma procedūru pret AK par iespējamu dažādu datu aizsardzības noteikumu, tostarp elektronisko komunikāciju konfidencialitātes prasību attiecībā uz paradumorientēto reklāmu, pārkāpumu. Sk. Komisijas 2009. gada 9. aprīļa paziņojumu presei (IP/09/570).

⁽⁶⁶⁾ Sk. iepriekš minēto Komisijas Pirmo pārskatu par datu aizsardzības direktīvas īstenošanu, 22. un turpm. lpp.

nepievērsties šīm jomām, EDAU aicina Komisiju visīsākajā iespējamajā termiņā, bet, vēlams līdz 2011. gada beigām, pieņemt priekšlikumu ES līmenī.

GALVENĀS PERSPEKTĪVAS

170. EDAU uzskata, ka pārskatīšanas izejas punkti ir šādi:
- datu aizsardzības pasākumiem pēc iespējas būtu jāveicina, nevis jākavē citas likumīgās intereses (Eiropas ekonomika, fizisku personu drošība, kā arī valdību pārskatbildība),
 - datu aizsardzības vispārīgos principus nevajag un nevar mainīt,
 - vienam no galvenajiem pārskatīšanas mērķiem ir jābūt turpmākai saskaņošanai,
 - pārskatīšanas procesa pamatā ir jābūt pamattiesību perspektīvai; pamattiesību mērķis ir aizsargāt pilsoni jebkuros apstākļos,
 - jaunajā tiesību instrumentā ir jāiekļauj policijas un tiesību iestāžu sektors,
 - jaunajam tiesiskajam instrumentam ir jābūt formulētam pēc iespējas neitrāli un jācenšas radīt tiesiskā noteiktība ilgākā laika periodā.

JAUNĀ REGULĒJUMA ELEMENTI

Saskaņošana un vienkāršošana

171. EDAU atzinīgi novērtē Komisijas apņemšanos izpētīt iespējas panākt turpmāku datu aizsardzības saskaņošanu ES līmenī. EDAU ir noteicis jomas, kur ir steidzami nepieciešama turpmāka un labāka saskaņošana: definīcijas, datu apstrādes pamatojumi, datu subjektu tiesības, starptautiska pārsūtīšana un datu aizsardzības iestādes.
172. EDAU ierosina apsvērt šādas alternatīvas, lai vienkāršotu un/vai samazinātu paziņošanas prasību tvērumu:
- ierobežot paziņošanas pienākumu līdz konkrētiem apstrādes veidiem, kas saistīti ar konkrētiem riska veidiem,
 - vienkāršu reģistrēšanās pienākumu, kas prasa personas datu apstrādātājiem reģistrēties (pretēji plašai visu datu apstrādes darbību reģistrācijai),
 - ieviest visā Eiropā paziņojuma standartveidlapu.
173. EDAU uzskata, ka regula – vienots instruments, kas tieši piemērojams dalībvalstīs, ir visefektīvākais līdzeklis, lai aizsargātu datu aizsardzības pamattiesības un panāktu turpmāku konvergenci iekšējā tirgū.

Fizisku personu tiesību nostiprināšana

174. EDAU atbalsta paziņojumā izteikto ierosinājumu nostiprināt fizisko personu tiesības. EDAU ir šādi ierosinājumi:
- tiesību aktos varētu iekļaut pārredzamības principu. Tomēr daudz svarīgāk ir nostiprināt esošos noteikumus, kas attiecas uz pārredzamību (piemēram, esošais Direktīvas 95/46/EK 10. un 11. pants),
 - vispārīgajā instrumentā ir jāiekļauj noteikums par paziņošanu par personas datu pārkāpumu, kas paplašina pienākumu, kurš pārskatītajā e-Privātuma direktīvā bija iekļauts noteiktiem sniedzējiem līdz visiem personas datu apstrādātājiem,
 - ir jānoskaidro piekrišanas robežas. Ir jāapsver iespēja paplašināt gadījumus, kad ir nepieciešama skaidra piekrišana, kā arī papildu noteikumu par tiešsaistes vidi pieņemšana,
 - ir jāievieš papildu tiesības, piemēram, datu pārnesamība un tiesības būt aizmirstam, jo īpaši saistībā ar informācijas sabiedrības pakalpojumiem internetā,
 - ar vairākiem papildu noteikumiem ir pilnīgāk jāaizsargā bērnu intereses, jo īpaši attiecībā uz bērnu personas datu vākšanu un turpmāku apstrādi,
 - attiecībā uz datu aizsardzības noteikumu pārkāpumiem ES tiesību aktos ir jāievieš kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismi, lai pilnvarotu kvalificētas organizācijas iesniegt prasības fizisku personu grupu vārdā.

Organizāciju/personas datu apstrādātāju nozīmes nostiprināšana

175. Regulējumā ir jābūt iekļautiem ierosinājumiem personas datu apstrādātājiem savas uzņēmējdarbības procesos aktīvi iekļaut datu aizsardzības pasākumus. EDAU ierosina ieviest vispārīgus noteikumus par pārskatbildību un "integrētu privātuma aizsardzību". Tāpat ir jāievieš arī noteikums par privātuma aizsardzības sertifikācijas shēmām.

Globalizācija un piemērojamie tiesību akti

176. EDAU atbalsta vērienīgo darbu, kas līdz šim paveikts datu aizsardzības pilnvaroto starptautiskās konferences ietvaros, lai attīstītu tā dēvētos "Madrides standartus" ar mērķi tos integrēt saistošā instrumentā un, iespējams, ierosināt starpvaldību konferenci. EDAU aicina Komisiju ciešā sadarbībā ar ESAO un Eiropas Padomi veikt konkrētus pasākumus šajā virzienā.

177. Jaunajam tiesiskajam instrumentam ir jānoskaidro kritēriji, pēc kuriem nosaka piemērojamos tiesību aktus. Ir jānodrošina, lai dati, ko apstrādā ārpus ES robežām, nenāktu ārpus ES jurisdikcijas, ja ir pamatota prasība piemērot ES tiesību aktus. Ja tiesiskais regulējums būtu regulas veidā, visās dalībvalstīs noteikumi būtu identiski un nebūtu tik būtiski noteikt piemērojamos tiesību aktus (ES iekšienē).
178. EDAU pilnībā atbalsta mērķi nodrošināt vienveidīgāku un saskaņotāku pieeju attiecībās ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām. Tiesiskajā instrumentā ir jāiekļauj saistošie uzņēmumu noteikumi (BCR).

Policijas un tiesu iestāžu joma

179. Vispusīgs instruments, iekļaujot policijas un tiesu iestāžu jomu, ļautu noteikt īpašus noteikumus, kas pienācīgi ņemtu vērā šā sektora specifiku atbilstoši Lisabonas līgumam pievienotajai 21. deklarācijai. Ir jāievieš īpaši aizsardzības pasākumi, lai atbalstītu datu subjektus, piešķirot tiem papildu aizsardzību jomā, kur personas datu apstrāde ir apgrūtinātāka.
180. Jaunajam tiesiskajam regulējumam ir jābūt, cik vien iespējams, skaidram, vienkāršam un konsekventam. Ir jāizvairās no dažādu režīmu, kas piemērojami, piemēram, Eiropolam, Eurojust, SIS un Prüm, paplašināšanās. EDAU saprot, ka dažādu sistēmu noteikumu saskaņošana būs jāveic rūpīgi un pakāpeniski.

DAI un sadarbība starp DAI

181. EDAU pilnībā atbalsta Komisijas mērķi risināt jautājumu par datu aizsardzības iestāžu (DAI) statusu un nostiprināt to neatkarību, resursus un izpildes pilnvaras. Viņš iesaka:
- jaunajā tiesiskajā instrumentā iekļaut būtisko DAI neatkarības jēdzienu, kā ir norādījusi EKT,
 - norādīt tiesību aktos, ka DAI ir jābūt piešķirti pietiekamiem resursiem,
 - nodot iestādēm saskaņotas izmeklēšanas un piespiedu pasākumu īstenošanas pilnvaras.

182. EDAU ierosina turpmāk uzlabot 29. panta darba grupas darbību, tostarp attiecībā uz tās neatkarību un infrastruktūru. Darba grupai ir jānodrošina arī pietiekami resursi un jāpaplašina sekretariāts.
183. EDAU ierosina stiprināt darba grupas padomdevējas lomu, ieviešot pienākumu DAI un Komisijai īpaši ņemt vērā darba grupas pieņemtos atzinumus un kopējo nostāju, ko pieņēmusi darba grupa. EDAU neatbalsta saistoša spēka piešķiršanu darba grupas nostājai, jo īpaši tādēļ, ka atsevišķām DAI ir neatkarīgs statuss. EDAU iesaka Komisijai ieviest īpašus noteikumus, lai jaunajā tiesiskajā instrumentā veicinātu sadarbību ar EDAU.
184. EDAU aicina Komisiju pēc iespējas ātrāk pieņemt savu nostāju jautājumā par ES struktūru un liela mēroga informācijas sistēmu uzraudzību, ņemot vērā to, ka visām uzraudzības iestādēm ir jāizpilda obligātie kritēriji par neatkarību, pietiekamiem resursiem un izpildes pilnvarām, un ka ir jānodrošina, lai būtu pārstāvēta ES perspektīva. EDAU atbalsta "koordinētas uzraudzības" modeli.

Uzlabojumi pašreizējā sistēmā:

185. EDAU aicina Komisiju:
- turpināt uzraudzīt dalībvalstu atbildību Direktīvai 95/46/EK, kur tas nepieciešams, izmantojot savas izpildes pilnvaras saskaņā ar LESD 258. pantu,
 - veicināt izpildi valstu līmenī un izpildes koordinēšanu,
 - aktīvi nostiprināt datu aizsardzības principus jaunajos noteikumos, kuriem varētu būt tieša vai netieša ietekme uz datu aizsardzību,
 - aktīvi veicināt turpmāku sadarbību starp dažādiem dalībniekiem starptautiskā līmenī.

Briselē, 2011. gada 14. janvārī

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs
Peter HUSTINX